Paneli këshillëdhënës për të drejtat e njeriut
Building D, UNMIK HQ, Prishtinë/Kosovë | E-mail: hrap-unmik@un.org | Tel: +381 (0)38 504-604, ext. 5182

MENDIM

Data e miratimit: 17 shtator 2014

Lënda nr. 170/09

Anka CVIJANOVIQ

kundër

UNMIK-ut

Paneli Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut, më 17 shtator 2014,
me pjesëmarrjen e këtyre anëtarëve:

Marek Nowicki, kryesues
Christine Chinkin
Françoise Tulkens

Të ndihmuar nga

Andrey Antonov, zyrtar ekzekutiv

Pasi mori parasysh ankesën e lartpërmendur, e parashtruar në pajtim me nenin 1.2 të Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, të datës 23 mars 2006, mbi themelimin e Panelit Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut,

Pas shqyrtimit të vëmendshëm, duke përfshirë edhe shqyrtimin përmes mjeteve elektronike, në pajtim me rregullën 13 § 2 të Rregullores së punës, paraqet gjetjet dhe rekomandimet si në vijim:

I. PROCEDURAT PARA PANELIT

1. Ankesa është paraqitur më 22 prill 2009 dhe është regjistruar më 30 prill 2009.

2. Më 23 dhjetor 2009 dhe 3 gusht 2011, Paneli kërkoi nga ankuesja që të ofrojë informata shtesë. Më 4 tetor 2011, Paneli pranoi përgjigjen e ankueses.

3. Më25 korrik 2011, për ankesën u njoftua Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm (PSSP)[1], lidhur me dhënien e komenteve të UNMIK-ut mbi pranueshmërinë e ankesës. Më5 shtator 2011, PSSP-ja dha përgjigjen e UNMIK-ut.

4. Më11 maj 2011, Paneli e shpalli ankesën pjesërisht të pranueshme.

5. Më15 maj 2012, Paneli ia përcolli vendimin e vet PSSP-së, duke kërkuar komentet e UNMIK-ut lidhur me bazueshmërinë e ankesës dhe gjithashtu kopjet e dosjeve hetimore relevante për rastin.Më 7 nëntor 2012, PSSP-ja ia ofroi Panelit kopjet e dosjeve hetimore të marra nga EULEX-i.

6. Më 28 prill 2014,PSSP-ja ofroi komentet e UNMIK-ut mbi bazueshmërinë e ankesës së bashku me kopjet e tjera të dosjeve hetimore.

7. Më 14 gusht 2014, Paneli i kërkoi UNMIK-ut të konfirmojë nëse hapja e dosjeve që kanë të bëjnë me lëndën mund të konsiderohet përfundimtare. Më 15 gusht 2014, UNMIK-u dha përgjigjen e vet.

II. FAKTET

A. Historiku i përgjithshëm[2]

8. Ngjarjet në fjalë ndodhën në territorin e Kosovës pas krijimit të Misionit të Administratës së Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë (UNMIK-ut), në qershor të vitit 1999.

9. Konflikti i armatosur gjatë vitit 1998 dhe 1999, ndërmjet forcave serbe në njërën anë dhe Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës (UÇK) dhe grupeve të tjera të armatosura të shqiptarëve të Kosovës në anën tjetër, është mirë i dokumentuar. Pas dështimit të përpjekjeve ndërkombëtare për të zgjidhur konfliktin, më 23 mars 1999, Sekretari i Përgjithshëm i Organizatës së Traktatit të Atlantikut të Veriut (NATO) shpalli fillimin e sulmeve ajrore kundër Republikës Federale të Jugosllavisë (RFJ-së). Sulmet ajrore filluan më 24 mars 1999 dhe përfunduan më 8 qershor 1999, kur RFJ-ja u pajtua t'i tërheqë forcat e veta nga Kosova. Më 9 qershor 1999, Forca Ndërkombëtare e Sigurisë (KFOR), RFJ-ja dhe Republika e

[1]Një listë me shkurtesa dhe akronime që përmban teksti mund të gjendet në Shtojcën e bashkëngjitur.

[2]Referencat e nxjerra nga Paneli për të përcaktuar historikun e përgjithshëm përfshijnë: OSBE, "Siç është parë dhe treguar", vëll. 1 (tetor 1998 – qershor 1999) dhe vëll. II (14 qershor – 31 tetor 1999); raportet tremujore të Sekretarit të Përgjithshëm mbi Administratën e Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë; Raportet vjetore të Policisë së UNMIK-ut (2000, 2001); Qendra për të Drejtën Humanitare, "Rrëmbimet dhe zhdukjet e joshqiptarëve në Kosovë" (2001); Qendra për të Drejtën Humanitare, "Libër kujtimi për Kosovën" (htpp://www.kosovomemorybook.org); Zyra e UNMIK-ut për persona të zhdukur dhe mjekësi ligjore, Raport i Aktivitetit 2002-2004; Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut, *Behrami dhe Behrami kundër Francës* dhe *Saramati kundër Francës, Gjermanisë dhe Norvegjisë*, me numrat 71412/01 dhe 78166/01, vendimi i datës 2 maj 2007; Komisioni Ndërkombëtar për Personat e Zhdukur, "Situata në Kosovë: Një vlerësim" (2010); të dhënat e publikuara nga Komisariati i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatë, (në dispozicion në www.unhchr.org) dhe nga Kryqi i Kuq Ndërkombëtar (në dispozicion në http://familylinks.icrc.org/kosovo/en).

Serbisë nënshkruan një "Marrëveshje Tekniko-Ushtarake" përmes së cilës u pajtuan mbi tërheqjen e RFJ-së nga Kosova dhe praninë e një force ndërkombëtare të sigurisë, pas miratimit të rezolutës përkatëse të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara.

10. Më 10 qershor 1999, Këshilli i Sigurimit i OKB-së miratoi Rezolutën 1244 (1999). Duke vepruar sipas Kapitullit VII të Kartës së OKB-së, Këshilli i Sigurimit i OKB-së mori vendim për vendosjen e pranisë ndërkombëtare të sigurisë dhe civile-përkatësisht të KFOR-it dhe UNMIK-ut, në territorin e Kosovës. Në pajtim me Rezolutën e Këshillit të Sigurimit nr. 1244 (1999), OKB-ja u ngarkua me kompetenca të plota legjislative dhe ekzekutive. KFOR-i u ngarkua për krijimin e "një ambienti të sigurt, në të cilin refugjatët dhe personat e zhvendosur mund të kthehen në shtëpi të sigurt" dhe përkohësisht të sigurojë "rendin dhe sigurinë publike", derisa prania ndërkombëtare civile të mund të marrë përsipër përgjegjësinë për këtë detyrë. UNMIK-u përbëhej nga katër komponentë apo shtylla kryesore të udhëhequra nga OKB-ja (administrata civile), Komisariati i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatë (ndihma humanitare, e cila u hoq në qershorin e vitit 2000), OSBE-ja (ndërtimi institucional) dhe BE-ja (rindërtimi dhe zhvillimi ekonomik). Secila shtyllë u vendos nën autoritetin e PSSP-së. Përmes Rezolutës së Këshillit të Sigurimit të OKB-së 1244 (1999), UNMIK-ut i jepet mandati që t'i "promovojë dhe mbrojë të drejtat e njeriut" në Kosovë në pajtim me standardet e njohura ndërkombëtarisht për mbrojtjen e të drejtave të njeriut.

11. Vlerësimet lidhur me ndikimin e konfliktit në shpërnguljen e popullatës shqiptare të Kosovës sillen prej përafërsisht 800,000 deri 1.45 milion. Pas miratimit të Rezolutës 1244 (1999), shumica e shqiptarëve të Kosovës, të cilët ishin larguar, apo ishin dëbuar me forcë nga shtëpitë e tyre nga forcat serbe gjatë konfliktit, u kthyen në Kosovë.

12. Në ndërkohë, pjesëtarët e komunitetit joshqiptar-kryesisht serbët, dhe jo vetëm ata, por edhe romët dhe myslimanët sllavë si dhe shqiptarët e Kosovës të dyshuar për bashkëpunim me autoritetet serbe, u bënë shënjestër e sulmeve shumë të përhapura të grupeve të armatosura të shqiptarëve të Kosovës. Vlerësimet e tanishme lidhur me numrin e serbëve të Kosovës të zhvendosur sillen përafërsisht prej 200,000 deri 210,000. Ndërsa shumica e serbëve të Kosovës dhe joshqiptarët e tjerë të Kosovës u larguan në Serbi dhe në vendet fqinje, ata që mbetën prapa u bënë viktima të vrasjeve sistematike, rrëmbimeve, mbajtjeve arbitrare, dhunës seksuale dhe asaj të bazuar në gjini, rrahjeve dhe frikësimit.

13. Megjithëse shifrat mbesin kontestuese, vlerësohet që më shumë se 15,000 vdekje apo zhdukje ndodhën si pasojë e drejtpërdrejtë e konfliktit të Kosovës dhe gjatë tij (1998-2000). Më shumë se 3,000 shqiptarë etnikë dhe rreth 800 serbë, romë dhe pjesëtarë të komuniteteve të tjera minoritare u zhdukën gjatë kësaj periudhe. Për më shumë se gjysmën e personave të zhdukur janë gjetur dhe identifikuar mbetjet e tyre mortore deri në fund të vitit 2010, ndërsa 1,766 gjenden ende si të zhdukur në listën e Komitetit Ndërkombëtar të Kryqit të Kuq (KNKK), sipas të dhënave të muajit tetor 2012.

14. Prej korrikut të vitit 1999, si pjesë e përpjekjeve për të rivendosur zbatimin e ligjit në Kosovë brenda kornizës së sundimit të ligjit, PSSP-ja u kërkoi vendeve anëtare të OKB-së që të mbështesin vendosjen brenda komponentit civil të UNMIK-ut, të policëve ndërkombëtarë prej 4,718 vetash. Policia e UNMIK-ut u ngarkua me këshillimin e KFOR-it mbi çështjet

policore, derisa ata vetë të kenë numër të mjaftueshëm për të marrë krejt përgjegjësinë për zbatimin e ligjit dhe të punojnë drejt zhvillimit të Shërbimit Policor të Kosovës. Deri në shtator të vitit 1999, përafërsisht 1,100 policë ndërkombëtarë u vendosën në Kosovë në kuadër të UNMIK-ut.

15. Deri në dhjetor të vitit 2000, vendosja e Policisë së UNMIK-ut pothuajse përfundoi me 4,400 policë nga 53 vende të ndryshme dhe UNMIK-u kishte marrë primatin sa i përket përgjegjësisë për zbatimin e ligjit në të gjitha rajonet e Kosovës, përveç Mitrovicës. Sipas Raportit vjetor të Policisë së UNMIK-ut për vitin 2000, atyre u janë raportuar 351 rrëmbime, 675 vrasje dhe 115 dhunime për periudhën qershor 1999 - dhjetor 2000.

16. Për shkak të kolapsit të administrimit të drejtësisë në Kosovë, UNMIK-u në qershor të vitit 1999 themeloi një Sistem emergjent të drejtësisë. Ai përbëhej nga një numër i kufizuar gjyqtarësh dhe prokurorësh vendorë dhe ishte operacional derisa sistemi i rregullt i drejtësisë u bë operacional në janar të vitit 2000. Në shkurt të vitit 2000, UNMIK-u autorizoi emërimin e gjyqtarëve dhe prokurorëve ndërkombëtarë, fillimisht në rajonin e Mitrovicës dhe më vonë në gjithë Kosovën, për të forcuar sistemin lokal të drejtësisë dhe për të garantuar paanësinë. Prej tetorit të vitit 2002, sistemi lokal i drejtësisë përbëhej prej 341 gjyqtarëve dhe prokurorëve vendorë dhe 24 ndërkombëtarë. Në janar të vitit 2003, Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së, duke i raportuar Këshillit të Sigurimit për zbatimin e Rezolutës 1244 (1999), sistemin e policisë dhe drejtësisë në Kosovë në atë kohë e definoi si sistem që "funksionon mirë" dhe "i qëndrueshëm".

17. Në korrik të vitit 1999, Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së i raportoi Këshillit të Sigurimit që UNMIK-u tashmë e konsideronte çështjen e personave të zhdukur si një shqetësim veçanërisht të madh për të drejtat e njeriut në Kosovë. Në muajin nëntor të vitit 1999, u krijua Njësiti për Personat e Zhdukur (NJPZH) brenda Policisë së UNMIK-ut, me mandat të hetojë vendndodhjen e mundshme të personave të zhdukur dhe/apo varrezave. NJPZH-ja, së bashku me Njësitin Qendror për Hetim të Krimit (NJQHK) të Policisë së UNMIK-ut, dhe më vonë Njësiti për Hetimin e Krimeve të Luftës (NJHKL), ishin përgjegjëse për aspektet penale të rasteve të personave të zhdukur në Kosovë. Në maj të vitit 2000, u krijua Komisioni për Gjetjen dhe Identifikimin e Viktimave (KGJIV), i udhëhequr nga UNMIK-u, për të gjetur, identifikuar dhe dorëzuar mbetjet mortore. Prej qershorit të vitit 2002, Zyra e sapoformuar për personat e zhdukur dhe mjekësi ligjore (ZPZHML) në Departamentin e Drejtësisë të UNMIK-ut (DDU), u bë autoriteti i vetëm i mandatuar për të përcaktuar vendndodhjen e personave të zhdukur, t'i identifikojë mbetjet e tyre mortore dhe t'ua kthejë ato familjes së të zhdukurit. Duke filluar nga viti 2001, në bazë të Memorandumit të Mirëkuptimit (MM) ndërmjet UNMIK-ut dhe Komisionit Ndërkombëtar për Persona të Zhdukur me seli në Sarajevë (KNPZH), i plotësuar nga një marrëveshje tjetër në vitin 2003, identifikimi i mbetjeve mortore u krye nga KNPZH-ja përmes testit të ADN-së.

18. Më 9 dhjetor 2008, përgjegjësia e UNMIK-ut në lidhje me policinë dhe drejtësinë në Kosovë përfundoi me Misionin e Bashkimit Evropian për Sundim të Ligjit në Kosovë (EULEX), i cili mori kontrollin e plotë operacional në fushën e sundimit të ligjit, pasi që kryetari i Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara më 26 nëntor 2008 (S/PRST/2008/44), nxori Deklaratën që mirëpriste angazhimin e vazhdueshëm të Bashkimit Evropian në Kosovë.

19. Po të njëjtën ditë, UNMIK-u dhe EULEX-i nënshkruan një MM mbi modalitetet dhe të drejtat dhe obligimet përkatëse që dalin nga transferimi prej UNMIK-ut tek EULEX-i, i lëndëve dhe dosjeve përkatëse të cilat përfshinin hetimet, ndjekjet penale në vijim dhe aktivitetet e tjera të ndërmarra nga prokurorët ndërkombëtarë të UNMIK-ut. Menjëherë pas kësaj, marrëveshje të ngjashme u nënshkruan në lidhje me dosjet e mbajtura nga gjyqtarët ndërkombëtarë dhe Policia e UNMIK-ut. Të gjitha marrëveshjet obliguan EULEX-in të sigurojë qasje nga UNMIK-u në dokumentet që ndërlidhen me veprimet që autoritetet e UNMIK-ut i kanë ndërmarrë më parë. Në periudhën 9 dhjetor 2008 deri më 30 mars 2009, të gjitha dosjet me lëndë penale të mbajtura nga DD i UNMIK-ut dhe Policia e UNMIK-ut, iu dorëzuan EULEX-it.

B. Rrethanat që ndërlidhen me vrasjen e z. Gjorgje Cvijanoviq

20. Ankuesja është e veja e z. Gjorgje Cvijanoviq.

21. Ankuesja deklaron se më 6 tetor 1999, z. Gjorgje Cvijanoviq u rrëmbye në një kryqëzim rrethor afër Qendrës Klinike Mjekësore në Prishtinë. Rrëmbimi iu raportua UNMIK-ut dhe KFOR-it në ora 11:00 po të njëjtën ditë, dhe rreth orës17:00 Policia e UNMIK-ut e gjeti z. Cvijanoviq të vdekur afër Gllogovcit.

22. Ankuesja deklaron se më 2 nëntor 1999, shefi i Policisë së UNMIK-ut e informoi atë se më 6 tetor 1999 ai e kishte gjetur personalisht trupin e burrit të saj së bashku me gjësendet e tij personale. Shefi i Policisë së UNMIK-ut gjithashtu e informoi atë se trupi i burrit të saj ishte varrosur më 26 tetor 1999,si një person i panjohur në varrezat e Dragodanit (Arbërisë) në Prishtinë, pavarësisht se dihej identiteti i tij.

23. Emri i z. Gjorgje Cvijanoviq është i përfshirë në bazën e të dhënave të përpiluar nga ZPZHML e UNMIK-ut[3]. Në shënimin në lidhje me z.Gjorgje Cvijanoviq në bazën e të dhënave 'online' të mbajtur nga KNPZH[4]jepet 6 tetori i vitit 1999 si datë e raportimit të zhdukjes dhe në pjesët e tjera relevante thuhet: "Janë mbledhur mostra të mjaftueshme për referencë" dhe "KNPZH i ka ofruar informata për këtë person të zhdukur institucionit të autorizuar më 21 tetor 2002. Për të marrë informata shtesë, kontakto selinë e EULEX-it në Kosovë."

24. Më 10 janar 2003, mbetjet mortore të z. GjorgjeCvijanoviq iu kthyen familjes së tij nga ZPZHML e UNMIK-ut.

C. Hetimi

Dorëzimi i dosjeve relevante

[3]Baza e të dhënave e ZPZHML-së nuk është e hapur për publikun .Paneli kishte qasje në lidhje me këtë rast më 10 shtator 2014.

[4]Baza e të dhënave e KNPZH-së është në dispozicion në: http://www.ic-mp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details&l=en (e qasur më 10 shtator 2014).

25. Më 28 prill 2014, UNMIK-u ia paraqiti Panelit dokumentet që më parë i kishin mbajtur ZPZHML, NJPZH, Njësiti Rajonal për Hetim (NJRH) dhe EULEX-i. Më15 gusht 2014, UNMIK-u ia konfirmoi Panelit se janë ofruar të gjitha dosjet në posedim të UNMIK-ut.

26. Për sa i përket publikimit të informatave që përmbajnë dosjet, Paneli rikujton që UNMIK-u i ka vënë në dispozicion dosjet për hetim për t'u shqyrtuar nga Paneli nën një zotim për konfidencialitet. Në lidhje me këtë, Paneli duhet të qartësojë që megjithëse vlerësimi i dosjes aktuale rrjedh nga një shqyrtim i plotë i dokumentacionit në dispozicion, vetëm informata të limituara që ekzistojnë aty janë publikuar. Prandaj, një përmbledhje e hapave të ndërmarrë nga autoritetet e hetuesisë është dhënë në paragrafët në vijim.

Kërkimi për viktimën dhe gjetja dhe dorëzimi i mbetjeve mortore të viktimës

27. Dosja e NJPZH-së përmban një formular ante-mortem për identifikim të viktimës, i datës 6 tetor 1999, i bashkëngjiturnë dosjen numër 1999-000118. Përveç që përmban detajet personale dhe përshkrimin ante-mortem të z.GjorgjeCvijanoviq, ai ofron emrin, adresën dhe numrin e telefonit të ankueses, dy vëllezërve të tij dhe vajzës së tij.

28. Dosja e NJPZH-së përmban dy deklarata të dëshmitarëve. Deklarata e parë e dëshmitarit nga dëshmitari M.B.është pa datë (por me sa duket është shkruar më 6 tetor 1999 duke u bazuar në përmbajtjen e saj)dhe e bashkëngjiturnë dosjen numër 99-02733. Në të thuhet se z. Gjorgje Cvijanoviq u zhduk atë ditë dhe me sa duket ishte rrëmbyer. Përveç që përmban këto detaje, në dokument ofrohen emrat, adresat dhe numrat e telefonit të dëshmitarit M.B.dhe vjehrrës së saj. Deklarata e dytë e dëshmitarit, e datës 7 tetor 1999, e bashkëngjitur në dosjen numër 99-02782, nga dëshmitari J.R. ofron informatat e njëjta në lidhje me zhdukjen e z. Gjorgje Cvijanoviq, si dhe ofron emrin, adresën dhe numrin e telefonit të dëshmitarit.

29. Dosja e NJPZH-së gjithashtu përmban një dokument të OSBE-së të quajtur "Formular për incidentin/Intervistë për të drejtat e njeriut" i datës 8 tetor 1999, i bashkëngjitur në dosjen numër PR/0288/99 dhe i ndërlidhur me dosjen numër 1999-000118. Përveç që përmban detajet personale dhe përshkrimin ante-mortem të z. Gjorgje Cvijanoviq, ai ofron emrin, adresën dhe numrin e telefonit të znj. L.C., nënës së ankueses.

30. Dosja përmban një memorandum të brendshëm të datës 17 qershor 2000 të NJPZH-së për operacionet e selisë kryesore të UNMIK-ut. Në memorandum thuhet se "ai [zyrtari S.]është në pushim dhe nuk dihetnëse ai do të vazhdojë me çështjen përmes sistemit të gjyqit." Në të gjithashtu thuhet "[k]y njësit nuk ishte në gjendje të mbledhë ndonjë informatë nga dosja e përgatitur nga zyrtari [S.] pasi Skuadra rajonale që trajton vrasjet nuk mundi ta gjejë dosjen. Ky njësit nuk ishte në gjendje të konstatojë cili njësit, nëse është ndonjë, është përgjegjës për procedimin e aplikacioneve për zhvarrim të trupave. Keqmenaxhimi i këtij rasti krijon pasqyrë të keqe për UNMIK-un…"Dosja gjithashtu përmban një dokument të titulluar "Shënime në dosje" i datës 29 maj 2000, në të cilin përshkruhet një takim i mbajtur më 26 maj 2000ndërmjet ankueses dhe një përfaqësuesi të Zyrës së OKB-së në Beograd. Në mënyrë specifike, në dokument thuhet se ankuesja kërkoi ndihmë për marrjen e dokumentacionit në lidhje me vdekjen e z. Gjorgje Cvijanoviq. Në të gjithashtu thuhet "[n]ë një përpjekje për të qartësuar rrethanat e ngjarjes dhe marrjes së dokumentacionit relevant, [ankuesja]…i

telefonoi UNMIK-ut në disa raste duke kërkuar qartësime, dokumentet personale të burrit të saj, certifikatën e vdekjes, raportet e mjekësisë ligjore dhe trupin. Si rezultat, ajo pranoi… I.D. (Dokumentin e identifikimit) e transportit publik të burrit të saj të ndjerë dhe disa dokumente si dhe një kërkesë që të ndalet së bezdisuri [zyrtarin S.]. Asaj gjithashtu i është thënë se marrja e trupit do të kushtonte shumë dhe, meqë ajo nuk kishte para për atë, ajo hoqi dorë. Asaj gjithashtu i është ofruar një dokument në të cilin thuhet se GjorgjeCvijanoviq ishte gjetur i vdekur por ajo e refuzoi atë duke kërkuar një dokument zyrtar të adresuar për të, i cili do të ndihmonte për regjistrimin e burrit të saj të ndjerë në librin për regjistrim të të vdekurve dhe gjithashtu kërkoi t'i ofrohet një certifikatë e vdekjes, bazuar në ligj, për çështjet e ardhshme ligjore. Ajo pohon se UNMIK-u lëshon dokumentet e tilla por refuzoi t'ia lëshojë atë asaj."

31. Dosja përmban një dokument të TNPJ-së të titulluar "Raporti i autopsisë", i datës 22 qershor 2000, i bashkëngjitur në dosjen numër JA041/013B,në të cilin thuhet se patologu i TNPJ-së kreu një autopsi në mbetjet e tij mortore më 22 qershor 2000. Në raportin e autopsisë gjithashtu thuhet se "shkaktarë të vdekjes…ishin plagët në kokë dhe në trungtë trupit nga të shtënat e shumëfishta me armë".

32. Dosja e NJPZH-së përmban një "Raport, pa datë, për vazhdim të rastit" për z. GjorgjeCvijanoviq, i bashkëngjiturnë dosjen numër 1999-000118. Raporti përmban katër informacione të futura. Në informacionin e parë të futur, të datës 20 shtator 2000, thuhet se NJPZH-ja mbajti lidhje me ankuesen dhe vajzën e saj, së bashku me përfaqësuesit e OSBE-së dhe KNKK-së për të informuar familjen rreth statusit të rastit. Në raport thuhet "NJPZH-ja ia dorëzoi familjes: një certifikatë zyrtare të vdekjes të lëshuar nga administrata e UNMIK-ut, një certifikatë të vdekjes të shkruar nga një patolog i OSBE-së, si dhe një kartelë të hyrjes me fotografi origjinale të viktimës".Informacioni i dytë dhe i tretë që janë futur janë pa datë dhe në to thuhet "Input D.B.-OK".Informacioni i katërt është po ashtu pa datë dhe në të thuhet "Për NJPZH-në rasti është mbyllur plotësisht. Tani i takon UNMIK-ut (VRIC-ut) qëtë shoh se si mund të kthehet trupi në Serbi."

33. Përveç kësaj, dosja përmban një dokument të ZPZHML-së të datës 3 janar 2003, të quajtur "Tabelë e krahasimit të informatave ante-mortem – post mortem" në të cilin thuhet se ekzaminimi i mbetjeve mortore të z. Gjorgje Cvijanoviq u krye nga një patolog i ZPZHML-së i cili kishte krahasuar informatatante-mortemdhe post-mortemdhe se rezultatet konfirmuan identitetin e z. GjorgjeCvijanoviq.Dosja e ZPZHML-së gjithashtu përmban një certifikatë të identifikimit e datës 3 janar 2003, që konfirmon se mbetjet mortore ishin të z. GjorgjeCvijanoviq. Më 7 janar 2003, ZPZHML lëshoi një certifikatë të vdekjes në të cilën ceketshkaktari i vdekjes së tij si "plagët në kokë dhe në trung të trupit nga të shtënat e shumëfishta me armë".

34. Më10 janar 2003, mbetjet mortore të z. Gjorgje Cvijanoviq iu kthyen nga NJPZH e UNMIK-ut anëtarëve të familjes së tij dhe po të njëjtën ditë, NJPZH mbylli rastin e z. GjorgjeCvijanoviq.

35. Dokumenti i fundit në dosjen e NJPZH-së është një përkthim, pa datë, në gjuhën angleze i një dokumenti të titulluar "Raport nga Zyra për zhvarrime dhe identifikime",në të cilin

gjenden në listë personat e rrëmbyer dhe tëvrarë në Kosovë që ishin gjetur, identifikuar dhe dorëzuar familjeve të tyre. Emri i z. GjorgjeCvijanoviq është në mesin e atyre të vënë në listë, ku thuhet "trupi do të varroset në Beograd."

Hetimi në lidhje me autorin (ët)

36. Dosja hetimore e siguruar nga UNMIK-u përmban një numër të dokumenteve nga NJRH-ja e Prishtinës. Dokumenti i parë i NJRH-së është një memorandum për komunikim brenda zyrës i datës 8 tetor 1999, i bashkëngjiturnë dosjen numër 99-0051,nga një hetues i NJRH-së për gjyqtarin hetues ndërkombëtar, në të cilin kërkohet që të kryhet një autopsi në trupin e z. GjorgjeCvijanoviq.

37. Dosja hetimore gjithashtu përmban një dokument të NJRH-së të quajtur "Raport fillestar për rastin",i datës 5 dhjetor 1999, i bashkëngjitur në dosjen numër 99-051. Në dokument thuhet se më 6 tetor 1999, në orën17:30 në fshatinGllanasellë, Komuna e Gllogovcit, një fëmijë gjeti trupin e vdekur të z. Gjorgje Cvijanoviq në një përrua të vogël. Në trup ishte shtënë disa herë në kokë dhe një herë në shpinë. Në raport gjithashtu thuhet se zyrtari S. dhe zyrtari tjetër arritën në vendin e krimit atë natë dhe ata filluan kontrollimin e zonës së afërt ku ishte gjetur trupi i z. GjorgjeCvijanoviq. Më 7 tetor 1999, dy policë gjetën disa gëzhoja plumbash 9mm të shtënë dhe fragmente plumbi që dukej se përputheshin me plagët nga plumbi në trupin e z. GjorgjeCvijanoviq. Të bashkëngjitura me "Raportin fillestar për rastin" janë tri dokumente të quajtura "Raport plotësues", i datës 26 tetor 1999, 30 tetor 1999, dhe 1 nëntor 1999, secili i bashkëngjiturnë dosjen numër 99-051, në të cilat përshkruhen veprimet e mëtejme hetimore të ndërmarra nga hetuesi kryesor, zyrtari S. Në "Raportin e dytë plotësues" thuhet se "[h]etuesi [zyrtari S.] shkoi në morgun e Spitalit Universitar të Prishtinës me qëllim të marrjes së ndonjë informate lidhur me autopsinë. [Ai] u informua se trupi i vdekur ishte regjistruar në morg me numrin 1611. Por deri më tani nuk është kryer asnjë autopsi, sepse morgu nuk ka pranuar një urdhër për autopsi nga gjykata. Hetuesi gjithashtu kuptoi se një organizatë e quajtur HIGJIENO TEKNIKA, me seli në Prishtinë, e ka marrë [*sic*.] trupin e vdekur më 26.10.1999 dhe e ka varrosur atë diku në një varrezë ku varroseshin të varfrit…Më 30.10.1999 [zyrtari S.] e vizitoi përsëriorganizatën HIGJIENO TEKNIKAdhe më vonë varrezat në DRAGODAN (ARBËRI)…Atje [zyrtari S.] gjeti varrin e viktimës me numër 1611…-Kjo varrezë është një varrezë myslimane!" Në "Raportin e tretë plotësues" thuhet se zyrtari S. shkoi me makinë te kufiri i brendshëm me Serbinë dhe e takoi ankuesen, me qëllim që ta intervistojë atë. Në dokument thuhet se zyrtari S. informoi ankuesen rreth vrasjes së z. GjorgjeCvijanoviq dhe ankuesja u mërzit aq shumë sa që intervista u ndërpre.

38. Dosja përmban një kopje të një letre nga kryetari i Komitetit të Helsinkit për të Drejtat e Njeriut në Serbi (Komiteti i Helsinkit) për zyrtarin S., e datës 9 dhjetor 1999, ku kërkohej të caktohej një takim në mes të dy palëve dhe gjithashtu me ankuesen. Në mënyrë specifike, në letër thuhej se "[K]omiteti i Helsinkit do ta vlerësonte nëse është treguar e gjithë dëshmia në dispozicion e cila mund ta ndriçojë [vrasjen e z. Gjorgje Cvijanoviq], meqë familja është shumë e shqetësuar." Dokumenti tjetër në dosje është një memorandum për përdorim brenda zyrës i NJRH-së, i datës 10 janar 2000, i bashkëngjitur në dosjen numër 99-051, nga zyrtari S. për shefin e NJRH-së, që e informonte shefin me aktivitetet në vazhdim të lidhura me letrën nga Komiteti i Helsinkit. Në memorandum thuhet se zyrtari S. u takua me

përfaqësuesit e Komitetit të Helsinkit, të cilët e informuan atë se ankuesja dëshironte të zhvarroseshin mbetjet mortore të z. GjorgjeCvijanoviq, sepse ata kishin dyshim rreth identitetit të tij. Më pas, zyrtari S. "u pajtua t'ia dorëzojë rastin gjykatës dhe të presë për vendimin e tyre." Në memorandum gjithashtu thuhet se më 5 dhjetor 1999 [S.] shkoi në një banesë në zonën e Obiliqit ku z. Gjorgje Cvijanoviq e posedonte një banesë dhe u takua me dëshmitarin M.S. i cili njohu trupin e z. Gjorgje Cvijanoviq në një fotografi të vendit të krimit. Në memorandum thuhet se më 10 dhjetor 1999, zyrtari S. ia tregoi fotografinë e njëjtë të vendit të krimit vëllait të z. Gjorgje Cvijanoviq, z. M.C.,i cili gjithashtu njohu trupin e z. Gjorgje Cvijanoviq. Në memorandum përfundohet se"[n]ë këtë moment [NJRH] nuk ka asnjë informatë tjetër dhe asnjë burim. Ky rast mbyllet derisa të ketë informata tjera." I bashkëngjitur me këtë memorandum është një dokument i quajtur "Ditari për rastin" në të cilin ofrohen 21 shënime nga periudha në mes 6 tetorit 1999 dhe 10 janarit 2000, dhe secilinga to korrespondon me një aktivitet hetimor të ndërmarrë nga hetuesit e NJRH-së.

39. Dosja hetimore përmban një kopje të një kërkese, e datës 26 shkurt 2004, nga ankuesja drejtuar prokurorit ndërkombëtar nga Zyra e Qarkut e Prokurorisë Publike në Prishtinë, për të ngritur akuza penale kundër autorëve të paidentifikuar lidhur me vrasjen e z. Gjorgje Cvijanoviq.Ky dokument përmban numrin e dosjes të shkruar me dorë WCU[5] 2005-00006 në pjesën e epërme. Ky numër i dosjes i NJKL-së nuk gjendet askund tjetër në dosje; kjo sugjeron për ekzistencën e një dosje tjetër të NJKL-së. Nuk është e qartë nga dosja nëse kjo kërkesë ishte paraqitur në Zyrën e Qarkut të Prokurorisë Publike në Prishtinë.

40. Dokumenti i fundit në dosje, i korrikut të vitit 2004,është një kopje e një dokumenti të Policisë së UNMIK-ut e quajtur "Rrëmbimet brenda zonës operative të UÇK-së LLAP (komunat Prishtinë dhe Podujevë), viti 1999-2001-serbët e rrëmbyer gjatë udhëtimit– RASTET E PAZGJIDHURA".Ky dokument gjithëpërfshirës përshkruan një hetim të shtrirë gjerë për rrëmbimet dhe vrasjet me sa duket të kryera nga apo me urdhër të gjashtëmbëdhjetë të të dyshuarve të përmendur me emër brenda strukturës operative të Shtabit të Përgjithshëm të UÇK-së. Në dokument thuhet "ekziston një besim dhe dëshmi e fortë se ata njerëz janë përgjegjës për organizimin dhe urdhërimin e rrëmbimeve dhe vrasjeve të serbëve dhe njerëzve tjerë në Kosovë dhe Metohi prej vitit 1998 deri më tani…" Në kapitullin me titull "Informata të pasigurta të inteligjencës-nevojitet verifikimi",në dokument paraqiten me emër shtatëmbëdhjetë dëshmitarë të cilët ishin rrëmbyer nga pjesëtarët e UÇK-së dhe të cilët kishin ikur apo ishin liruar. Në dokument gjithashtu paraqiten me emër katër persona të cilët besohej tëjenë rrëmbyer dhe vrarë nga pjesëtarët e UÇK-së në këtë zonëoperative, duke përfshirë z. GjorgjeCvijanoviq. Në dokument përfundohet me një kapitull me titull "Hetim dhe rekomandime" në të cilin, mes aktiviteteve të tjera hetimore, rekomandohet që Policia e UNMIK-ut t'ikërkojë dëshmitarët dhe t'imarrë deklaratat e tyre dhe tëkryejë punë fushore duke përfshirë kontrollet dhe vëzhgimin. Megjithatë, nuk ka asnjë dëshmi të ofruar në dosje se ishte kryer ndonjë nga këto aktivitete hetimore.

III. ANKESA

[5]Gjithashtu e njohur si NJHKL: të dy akronimet përdoren

41. Ankuesja ankohet rreth dështimit të pretenduar të UNMIK-ut që të hetojë si duhet vrasjen e z. Gjorgje Cvijanoviq. Në lidhje me këtë, Paneli mendon që ankuesja mbështetet në shkeljen e obligimit procedural të nenit 2 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ).

IV. LIGJI

A. Shkelja e pretenduar e obligimit procedural sipas nenit 2 të KEDNJ-së

1. Fusha për t'u shqyrtuar nga Paneli

42. Para se ta shqyrtojë bazueshmërinë e ankesës, Paneli duhet ta qartësojë fushën e shqyrtimit.

43. Në përcaktimin e asaj nëse konsideron që ka pasur një shkelje të nenit 2 (obligimi procedural) të KEDNJ-së, Paneli është i vetëdijshëm për praktikën ekzistuese gjyqësore, veçanërisht atë të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Megjithatë, Paneli është gjithashtu i vetëdijshëm që ankesat para tij dallojnë në disa mënyra domethënëse nga ato të paraqitura para asaj gjykate. E para, i padituri nuk është një shtet, por një administratë e përkohshme ndërkombëtare në një territor me mandat që t'i ushtrojë përkohësisht përgjegjësitë në Kosovë. Asnjë përgjegjësi nuk i bie UNMIK-ut sa u përket obligimeve esenciale sipas nenit 2 të KEDNJ-së. E dyta, si në një numër të kufizuar të lëndëve para Gjykatës Evropiane, ata që dyshohen të jenë përgjegjës për vrasjet dhe/apo rrëmbimet e pretenduara, janë në të gjitha rastet para Panelit me palë joshtetërore**,** kryesisht që kanë të bëjnë me konfliktin, por jo vetëm me të. Këta janë faktorët për t'u marrë parasysh nga Paneli, meqë vlerëson obligimet pozitive procedurale të një organizate ndërqeveritare në lidhje me aktet e kryera nga palët e treta, në një territor mbi të cilin e ka kontrollin e përkohshëm legjislativ, ekzekutiv dhe gjyqësor.

44. Paneli thekson që me miratimin e Rregullores së UNMIK-ut nr. 1999/1, më 25 korrik 1999, UNMIK-u mori përsipër obligimin që t'i zbatojë standardet e njohura ndërkombëtarisht për të drejtat e njeriut gjatë ushtrimit të funksioneve të veta. Ky zotim u detajua në Rregulloren e UNMIK-ut nr. 1999/24, të 12 dhjetorit 1999, me të cilën UNMIK-u mori obligimet sipas këtyre instrumenteve për të drejtat e njeriut: Deklarata Universale për të Drejtat e Njeriut, Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe protokollet me të, Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike (KNDCP), Konventa Ndërkombëtare për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Racor, Konventa për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Kundër Grave, Konventa Kundër Torturës dhe Trajtimit apo Dënimit Tjetër Mizor, Jonjerëzor dhe Degradues dhe Konventa për të Drejtat e Fëmijëve.

45. Paneli, po ashtu, thekson që neni 1.2 i Rregullores së UNMIK-ut numër 2006/12, i 23 marsit 2006, mbi themelimin e Panelit Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut siguron që Paneli "shqyrton ankesat nga çdo person apo grup individësh që pohojnë të jenë viktimë e shkeljes së të drejtave (të tyre) të njeriut nga UNMIK-u". Pra vetëm aktet apo lëshimet që i atribuohen UNMIK-ut bien brenda juridiksionit *rationepersonae* të Panelit. Në lidhje me këtë, duhet përmendur, siç është theksuar më lart, që prej 9 dhjetorit 2008 UNMIK-u nuk ushtron më autoritetin ekzekutiv mbi gjyqësinë e Kosovës dhe aparatin për zbatimin e ligjit. Prandaj,

UNMIK-u nuk bart asnjë përgjegjësi për ndonjë shkelje të të drejtave të njeriut që pretendohet se janë kryer nga ato autoritete. Sa i përket ankuesve që ankohen rreth akteve që kanë ndodhur pas asaj date, ato janë jashtë juridiksionit *rationepersonae* të Panelit.

46. Po ashtu, Paneli thekson që, sa i përket juridiksionit të vet *rationemateriae,* siç vijon nga neni 1.2 i Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, ai mund t'i shqyrtojë vetëm ankesat që kanë të bëjnë me shkeljet e pretenduara të të drejtave të njeriut. Kjo nënkupton që mundet vetëm t'i shqyrtojë aktet apo lëshimet për të cilat është bërë ankesë rreth pajtueshmërisë së tyre me instrumentet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut të cekura më lart (shih §44). Në rastin e veçantë të vrasjeve apo zhdukjeve në rrethana kërcënimi të jetës, nuk është roli i Panelit t'i zëvendësojë autoritetet kompetente për hetimin e rastit. Detyra e tij është e kufizuar në shqyrtimin e efektivitetit të hetimit penal për vrasjet dhe zhdukjet e tilla, në dritën e obligimeve procedurale që rrjedhin nga neni 2 i KEDNJ-së.

47. Paneli thekson më tutje se neni 2 i Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12 siguron që Paneli ka juridiksion mbi ankesat për shkelje të pretenduara të të drejtave të njeriut "që kanë ndodhur jo më herët se 23 prill 2005 apo që rrjedhin nga faktet të cilat kanë ndodhur para kësaj date, ku këto fakte shkaktojnë një shkelje të vazhdueshme të të drejtave të njeriut". Pra, ngjarjet që kanë ndodhur para 23 prillit 2005, përgjithësisht janë jashtë juridiksionit *rationetemporis* të Panelit. Megjithatë, në rastin kur ngjarjet e tilla kanë shkaktuar një situatë të vazhdueshme, Paneli ka juridiksion t'i shqyrtojë ankesat që ndërlidhen me atë situatë (shih Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), Dhoma e Lartë [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë,* nr. 16064/90 dhe të tjerët, vendimi i gjykatës, 18 shtator 2009, §§ 147-149; GJEDNJ, *Qiproja kundër Turqisë* [DHL], numër 25781/94, vendimi i gjykatës, 10 maj 2011, § 136, KEDNJ 2001-IV).

2. Parashtresat e palëve

48. Ankuesja në esencë pretendon për shkelje lidhur me mungesën e një hetimi adekuat penal për vrasjen e z. Gjorgje Cvijanoviq.

49. Në komentet e tij mbi bazueshmërinë e ankesës, PSSP-ja nuk e konteston se UNMIK-u e kishte përgjegjësinë për të kryer hetim efektiv për vrasjen e z. GjorgjeCvijanoviq, në pajtim me obligimin e vet të përgjithshëm që të garantojë implementim efektiv të ligjeve vendore që e mbrojnë të drejtën në jetë, sipas Rezolutës së Këshillit të Sigurimit të OKB-së 1244 (1999) (shih §10 më lart) dhe e përcaktuar më tutje me Rregulloren e UNMIK-ut nr. 1999/1 *mbi Autoritetin e Administratës së Përkohshme në Kosovë*, dhe më pas, Rregulloren e UNMIK-ut 1999/24 *mbi Ligjin e Aplikueshëm në Kosovë*, dhe nenin 2 të KEDNJ-së.

50. Në këtë drejtim, PSSP-ja thekson se kjo përgjegjësi rrjedh nga obligimi procedural sipas nenit 2 të KEDNJ-së për të kryer hetim efektiv ku vdekja ndodh në rrethana të dyshimta që nuk i atribuohen agjentëve të shtetit. Ai argumenton se, në përgjithësi, kur shqyrtohet nëse UNMIK-u e ka përmbushur obligimin e vet procedural sipas nenit 2 të KEDNJ-së, Paneli duhet të marrë parasysh rrethanat e veçanta në Kosovë në atë kohë.

51. PSSP-ja konsideron se obligimi i tillë është i dyfishtë, duke përfshirë obligimin për të përcaktuar përmes hetimit fatin dhe/apo vendndodhjen e personit të vdekur; dhe obligimin për të kryer hetim që është në gjendje të përcaktojë nëse vdekja ishte shkaktuar në mënyrë të paligjshme dhe që çon kah identifikimi dhe dënimi i atyre që janë përgjegjës për zhdukjen dhe/apo vdekjen e personit të zhdukur.

52. PSSP-ja shton se në qershor të vitit 1999, "situata e sigurisë në Kosovën e pas konfliktit mbeti e tensionuar. KFOR-i ishte akoma në proces të arritjes së forcës së mjaftueshme për të mbajtur sigurinë publike dhe rendin dhe ligjin dhe kishte një numër të incidenteve serioze penale që kishin si shënjestër serbët e Kosovës, duke përfshirë rrëmbimet dhe vrasjet."

53. PSSP-ja argumenton se në praktikën e vet gjyqësore lidhur me nenin 2, Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut ka theksuar se konsideratë e duhur duhet kushtuar vështirësive të pandara në situatat pas konfliktit dhe problemet që kufizojnë aftësinë e autoriteteve hetimore për të hetuar rastet e tilla. Në lidhje me këtë, PSSP-ja rikujton gjykimin e 15 shkurtit 2011, të dhënë nga Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut në rastin *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, duke theksuar paragrafin 70:

> "Gjykata merr parasysh situatën komplekse në Bosnjë e Hercegovinë, veçanërisht dhjetë vjetët e para pas luftës. Në situatë të tillë pas konflikti, ajo që arrin në barrë të papërballueshme dhe/apo joproporcionale duhet të matet nga faktet dhe konteksti shumë i veçantë. Në lidhje me këtë, gjykata thekson që më shumë se 100,000 njerëz u vranë, pothuajse 30,000 njerëz u zhdukën dhe më shumë se dy milionë njerëz u zhvendosën gjatë luftës në Bosnjë e Hercegovinë. Duhej bërë zgjedhje të paevitueshme sa i përket prioriteteve dhe burimeve të pasluftës […]."

54. Sipas mendimit të PSSP-së, si pasojë e konfliktit të Kosovës, UNMIK-u hasi në një situatë shumë të ngjashme si ajo në Bosnjë. Shumë nga personat e zhdukur u rrëmbyen, u vranë dhe u varrosën në varre të pashënuara brenda apo jashtë Kosovës, gjë që e bëri shumë të vështirë të gjendet vendndodhja dhe marrjen e mbetjeve të tyre mortore.

55. PSSP-ja sqaron se në qershor të vitit 2002, UNMIK themeloi ZPZHML-në me mandat që të përcaktojë fatin e të të zhdukurve; megjithatë puna e saj hasi në shumë sfida në fillim të operacioneve, për shkak të punës më parë të bërë kryesisht nga palët, të pavarura nga UNMIK-u. Në veçanti, PSSP-ja thekson që mbledhja e dëshmive për krime të luftës filloi me arritjen e NATO-s në vitin 1999 me ekipe të pavarura nga disa shtete që vepronin nën bashkërendimin e lirë të TNPJ-së. Mungesa e procedurave standarde të operimit apo centralizimit çoi te problemet me dëshmitë e mbledhura në këtë fazë. Në vitin 2000, TNPJ-ja ndërmori një operacion të madh të centralizuar të mjekësisë ligjore, me bazë në morgun e Rahovecit, me procedura standarde operuese për të gjitha ekipet e mjekësisë ligjore përveç atij britanik, i cili operoi në mënyrë të pavarur jashtë Prishtinës. PSSP-ja deklaron që, në përpjekje për të demonstruar se krimet ishin sistematike dhe gjithëpërfshirëse, ekipet e TNPJ-së kryen autopsitë në sa më shumë trupa që ishte e mundshme, duke kryer pak apo aspak punë identifikuese; për më tepër, trupat e paidentifikuar të zhvarrosura në vitin 1999, u rivarrosën në vende ende të panjohura për ZPZHML-në. Pasi TNPJ-ja përfundoi punën e vet në vitin 2000, NJPZH-ja e Policisë së UNMIK-ut vazhdoi hetimet në shkallë të vogël për

personat e zhdukur "*ex-officio*, pa ndonjë strategji më të gjerë ndjekëse". Si pasojë, u mblodh një sasi e madhe e informatave të pastrukturuara. PSSP-ja thekson se, duke marrë parasysh vështirësitë e përshkruara më lart, procesi "për krijimin e një sistemi të aftë të merret në mënyrë efektive me zhdukjet dhe shkeljet e tjera serioze të së drejtës ndërkombëtare humanitare ka qenë në rritje në Kosovë dhe ky parim është pasqyruar në rastin *Paliq*, të përmendur më lart." PSSP-ja thekson më tutje se ky proces varej nga një numër i palëve dhe jo vetëm nga UNMIK-u, si për shembull KNPZH, KNKK dhe organizatat lokale për personat e zhdukur.

56. PSSP-ja më tutje argumenton që rrënjësore për të kryer hetime efektive është një forcë policore profesionale, e trajnuar mirë dhe e pajisur mirë dhe se një forcë e tillë nuk ka ekzistuar në Kosovë si pasojë e konfliktit. Në vakuumin për kryerjen e detyrave policore pas përfundimit të konfliktit, UNMIK-u duhej të ndërtonte një Shërbim të ri Policor të Kosovës nga fillimi, një detyrë e gjatë dhe sfiduese e cila, sipas PSSP-së, akoma është në progres. PSSP-ja po ashtu deklaron që Policia e UNMIK-ut hasi në sfida të shumta në ushtrimin e funksioneve për zbatimin e ligjit që gradualisht iu bartën nga KFOR-i në vitin 1999-2000. Në lidhje me këtë, ai përmend Raportin vjetor të Policisë së UNMIK-ut të vitit 2000, që përshkruan situatën si në vijim:

> "Policia e UNMIK-ut duhej të merrej me pasojat e luftës, trupat e vdekur dhe shtëpitë e plaçkitura dhe të djegura. Dhuna etnike shpërtheu përmes dëbimeve ilegale, marrjes me forcë të pronave, djegies së shtëpive dhe dhunës fizike kundër komuniteteve në gjithë Kosovën. Temperamentet dhe tensionet ishin të larta ndërmjet të gjitha grupeve etnike, të rënduara nga raportet për personat e humbur dhe të vdekur. U bë imperativ për Policinë e UNMIK-ut që të krijojë rendin dhe të ndërtojë shpejt një strukturë për të regjistruar dhe hetuar krimet.
>
> E gjithë kjo duhej të bëhej me burime të kufizuara fizike dhe njerëzore. Duke qenë misioni i parë ekzekutiv në historinë e OKB-së, koncepti, planifikimi dhe zbatimi zhvilloheshin në terren. Me 20 nacionalitete të ndryshme kontribuuese në fillim, ishte një detyrë shumë sfiduese për drejtuesit e policisë të krijojnë praktika të përgjithshme për rezultate optimale në një ambient me rrezik të lartë."

57. PSSP-ja deklaron që policët ndërkombëtarë të UNMIK-ut duhej t'i përshtateshin kryerjes së hetimeve në një territor dhe vend të huaj, me mbështetje të kufizuar nga Policia e Kosovës ende në zhvillim. Ai deklaron më tutje që këta hetues shpesh haseshin me situata, ku individët që kishin dije relevante për vendndodhjen dhe fatin e personave të zhdukur, nuk deshën të zbulonin këtë informatë. Sipas PSSP-së, "kufizimet e [t]illa penguan në aftësinë e një institucioni siç është Policia e UNMIK-ut për t'i kryer të gjitha hetimet në një mënyrë [...] që mund të demonstrohet, apo së paku të pritet, në shtetet tjera me institucione më të zhvilluara të cilat nuk ndeshen me numër të madh rastesh të kësaj natyre të lidhura me situatën pas konfliktit."

58. Për sa i përket këtij rasti të veçantë, në lidhje me pjesën e parë të obligimit që ka të bëjë me elementin procedural të nenit 2 të KEDNJ-së, PSSP-jaargumenton se "ai nuk vlen në këtë rast, sepse mbetjet mortore të z. Cvijanoviq janë gjetur në fillim …trupi i vdekur i z.

Cvijanoviq u transportua në morgun e Spitalit të Prishtinës me ndihmën e ushtarëve të KFOR-it kanadez dhe u regjistrua me numrin 1611, më 7 tetor 1999. Më vonë atë ditë, Njësiti Rajonal për Hetim i Policisë së UNMIK-ut (NJRH) zbuloi identitetin e personit nga letërnjoftimi i tij, por meqë familja nuk e konfirmoi identitetin në atë kohë,mbetjet mortore të z. Cvijanoviq u varrosën si "NN me numrin 1611" në një varr në Dragodan (Arbëri) në Prishtinë, më 26 tetor 1999 nga një organizatë e quajtur Higjieno-Teknika. Kur TNPJ-ja zhvarrosi të vdekurin në varrezat e Dragodanit (Arbërisë) më 22 qershor 2000, NJPZH informoi OSBE-në rreth identitetit dhe më 16 gusht 2000 TNPJ-ja lëshoi një certifikatë të vdekjes duke e identifikuar trupin si të 'Gjorgje Cvijanoviq' (MPU-1999-000118)." PSSP-ja thekson se ZPZHML e UNMIK-ut ndërmori veprime që rezultuan me identifikimin e mbetjeve mortore të z. Gjorgje Cvijanoviq.Ai argumenton se "[m]ë në fund, mbetjet e z. Cvijanoviq, si dhe disa gjësende personale, iu kthyen familjes së tij më 10 janar 2003 nga NJPZH e UNMIK-ut. Rrjedhimisht, nuk ishte obligim për UNMIK-un që të hapë hetim për të vërtetuar fatin dhe/apo vendndodhjen e z. Cvijanoviq."

59. Për sa i përket hetimit që ka për qëllim identifikimin dhe sjelljen para drejtësisë të atyre që janë përgjegjës për vrasjen e z. Gjorgje Cvijanoviq, PSSP-ja thotë se "NJRH e Policisë së UNMIK-ut hapi hetim për vdekjen e z. Gjorgje Cvijanoviq, e regjistroi së pari rastin me numra të ndryshëm dhe më vonë i bashkoi sipas numrit të referencës RIU 1999-000118. Raporti i shokut të z.Cvijanoviq, më konkretisht [M.B.] më 6 tetor 1999, u regjistrua së pari nga Policia Civile e UNMIK-ut. Autoritetet e UNMIK-ut hapën një dosje për person të zhdukur dhe më pas, hetim penal …gjetja e trupit më 6 tetor 1999 iu raportua së pari KFOR-it dhe më vonë Policisë së UNMIK-ut në Prishtinë. Po të njëjtën ditë, në orën 23:45, dy hetues të NJRH-së së UNMIK-ut (Prishtinë) arritën në vendin e krimit, por ata u detyruan t'indërpresinaktivitetet hetimore deri ditën tjetër, për shkak të errësirës në vendin e krimit. Në përputhje me rrethanat,masat e para hetimore u ndërmorën mëngjesin e 7 tetorit të vitit 1999…Po të njëjtën ditë, hetuesit e NJPZH-së së UNMIK-ut regjistruan një deklaratë në lidhje me zhdukjen e supozuar të z. Cvijanoviq nga [J.R.] uzurpues i ri në ish-banesën e z. Cvijanoviq." PSSP-ja gjithashtu tregon se hetuesi u takua me dy dëshmitarët e tjerë: më 5 dhjetor 1999, hetuesi u takua me [M.S.] një ish-fqinj i z. Gjorgje Cvijanoviq, dhe më 10 dhjetor 1999, hetuesi takoi vëllain e z. Gjorgje Cvijanoviq, z. M.C. Të dy personat konfirmuan identitetin e z. Gjorgje Cvijanoviq kur atyre iu tregua një fotografi nga vendi i krimit; megjithatë PSSP-ja thekson se "ata nuk ishin në gjendje të ofrojnë pista tjera të hetimit …"

60. PSSP-ja thekson se "[m]ë 8 tetor 1999, një hetues nga NJRH e UNMIK-ut ia dërgoi një kërkesë për autopsi gjykatësit të procedurës paraprake në gjykatë. Më 10 janar 2000, hetuesi tjetër nga NJRH përsëri kërkoi nga Gjykata e Qarkut në Prishtinë që të kryhet një autopsi. Në dokument thuhet më tutje se NJRH e UNMIK-ut e kishte mbyllur përkohësisht rastin 'derisa të ketë informata të reja'". PSSP-ja gjithashtu thekson se "[m]ë 15 tetor 2000, NJPZH e UNMIK-ut informoi se e kishte takuar gruan dhe vajzën e të vdekurit më 20 shtator 2000 me qëllim [të dorëzimit të certifikatës së vdekjes dhe raportit të autopsisë] dhe gjithashtu t'i sqarojë familjes statusin e hetimit …Duhet të theksohet se familjes së të vdekurit i ofroheshin rregullisht informata të azhurnuara për aktivitetet e NJPZH-së së UNMIK-ut dhe gjendjen e hetimeve të kryera nga NJQHP-ja …"

61. PSSP-ja gjithashtu thekson se emri i z. Gjorgje Cvijanoviq gjendet në dokumentin e Policisë së UNMIK-ut të quajtur "Rrëmbimet brenda zonës operative të UÇK-së LLAP (komunat Prishtinë dhe Podujevë), viti 1999-2001-serbët e rrëmbyer gjatë udhëtimit –RASTET E PAZGJIDHURA", i korrikut të vitit 2004. Ai gjithashtu thekson se vrasja e z. Gjorgje Cvijanoviq është vënë në listë si e pazgjidhur.

62. PSSP-ja argumenton se "siç kishte theksuar UNMIK-u në rastet e tjera të personave të zhdukur, pa paraqitjen e dëshmitarëve me pista hetimore të besueshme apo pa gjetjen e dëshmive relevante fizike, hetimet policore pashmangshëm ngecin për shkak të mungesës së dëshmisë. Në periudhën nën shqyrtim të PKDNJ-së, nuk u paraqit asnjë dëshmitar tjetër dhe nuk u zbulua nga hetuesit asnjë dëshmi fizike që mund të çojë kah identifikimi i autorëve. Në këto rrethana, nuk kishte me sa duket asnjë pistë të hetimit në dispozicion. "

63. PSSP-ja përfundon në lidhje me ankesën se, "duket se nuk ka pasur shkelje të obligimit procedural të nenit 2 të KEDNJ-së për sa i përket pretendimeve që përmban ankesa e znj. AnkaCvijanoviq... Prandaj, ankesa duhet hedhur poshtë në tërësi."

64. PSSP-ja gjithashtu informoi Panelin se ai mund të bëjë komente shtesë për këtë çështje pasi ka mundësi të ekzistojnë më shumë informata në lidhje me këtë rast. Megjithatë, nuk është bërë asnjë komunikim tjetër deri më tani në këtë drejtim, përveç konfirmimit të hapjes së plotë të dosjeve hetimore.

3. Vlerësimi i Panelit

65. Paneli konsideron që ankuesja thirret në shkeljen e obligimit procedural që rrjedh nga e drejta për jetë, e garantuar me nenin 2 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ), në atë që UNMIK-u nuk kreu një hetim efektiv për vrasjen e z. Gjorgje Cvijanoviq.

a) Dorëzimi i dosjeve relevante

66. Me kërkesën e Panelit, më 7 nëntor 2012, PSSP-ja ofroi kopjet e dokumenteve në lidhje me këtë hetim, të cilat UNMIK-u ishte në gjendje t'i marrë. PSSP-ja gjithashtu theksoi se ka mundësi të ekzistojnë më shumë informata që nuk i përmbajnë dokumentet e paraqitura në lidhje me këtë rast por nuk ofroi detaje tjera. Më 15 gusht 2014, UNMIK-u i konfirmoi Panelit se nuk ishin gjetur më shumë dosje, dhe kështu hapja e dosjeve mund të konsiderohet e plotë (shih § 7 më lart).

67. Paneli thekson se në nenin 15 të Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, thuhet që Paneli mund të kërkojë dorëzimin nga UNMIK-u të çdo dokumenti dhe që PSSP-ja të bashkëpunojë me Panelin dhe të sigurojë ndihmën e nevojshme duke përfshirë, në veçanti, lëshimin e dokumenteve dhe informatave relevante për ankesën. Paneli në lidhje me këtë i referohet praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, që duhet nxjerrë konkluzion nga sjellja e palës së paditur gjatë procedurave, duke përfshirë dështimin e vet "për t'i dorëzuar informatat në duart e tyre pa një sqarim të kënaqshëm" (shih GJEDNJ, *Çelikbilek kundër Turqisë*, nr. 27693/95, vendimi i gjykatës, 31 maj 2005, § 56).

68. Përveç kësaj, Paneli gjithashtu thekson që ruajtja e duhur e dosjeve hetimore lidhur me krimet siç janë vrasjet dhe zhdukjet, nga hapja e hetimit deri te dorëzimi i tyre, është vendimtare për vazhdimin e hetimeve të tilla dhe dështimi për ta bërë këtë mund t'i ngritë çështjet *vetvetiu* sipas nenit 2.

69. Paneli nuk ka asnjë arsye të dyshojë se UNMIK-u nuk bëri të gjitha përpjekjet me qëllim të marrjes së dosjeve hetimore. Megjithatë, Paneli thekson se UNMIK-u nuk ka dhënë ndonjë sqarim rreth asaj se pse dokumentacioni mund të jetë jo i plotë dhe as cilat pjesë mungojnë.

70. Paneli nuk është në pozitë të verifikojë plotësinë e dosjeve të pranuara të hetimit. Megjithatë, siç ka theksuar Paneli më lart, nga dokumentet e ofruara duket se mund të ketë qenë një dosje e NJKL-së që nuk i është paraqitur Panelit (shih § 39 më lart). Prandaj, Paneli do të vlerësojë bazueshmërinë e ankesës në bazë të dokumenteve që janë në dispozicion (në këtë kuptim shih GJEDNJ, *Tsechoyev kundër Rusisë*, nr. 39358/05, vendimi i gjykatës, 15 mars 2011, § 146).

b) Parimet e përgjithshme në lidhje me obligimin për të kryer hetim efektiv sipas nenit 2

71. Paneli thekson që obligimi pozitiv për të hetuar është kërkuar nga Komiteti i Organizatës së Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Njeriut (KDNJ) siç rrjedh nga neni 6 (e drejta në jetë), neni 7 (ndalimi i trajtimit mizor dhe jonjerëzor) dhe neni 9 (e drejta në liri dhe siguri të personit), shpallur në lidhje me nenet 2 (3) (e drejta për kompensim efektiv) e KNDCP (shih Komiteti i Organizatës së Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Njeriut (KDNJ), Komenti i përgjithshëm nr. 6, 30 prill 1982, § 4; KDNJ, Komenti i përgjithshëm nr. 31, 26 maj 2004, §§ 8 dhe 18, KDCP/C/21/Rev.1/Shtojca 13; shih gjithashtu mes tjerash, KDNJ, *MohamedElAwani kundër Xhamahirisë Arabe të Libisë*, komunikata nr. 1295/2004, mendimet e 11 korrikut 2007, KDCP/C/90/D/1295/2004). Obligimi për të hetuar zhdukjet dhe vrasjet gjithashtu kërkohet në Deklaratën e OKB-së mbi Mbrojtjen e të Gjithë Personave nga Zhdukjet e Imponuara (Dokument i OKB-së A/Rez/47/133, 18 dhjetor 1992), dhe më tutje e detajuar në udhëzimet e OKB-së, siç janë Manuali i OKB-së mbi Parandalimin Efektiv dhe Hetimin e Ekzekutimeve Jashtëligjore Arbitrare dhe Përmbledhëse (1991) dhe "Udhëzime për Kryerjen e Hetimeve të Kombeve të Bashkuara për Akuzat për Masakra" (1995). Rëndësia e obligimit konfirmohet me miratimin e Konventës Ndërkombëtare për Mbrojtjen e të Gjithë Personave nga Zhdukjet e Imponuara në vitin 2006, e cila hyri në fuqi më 23 dhjetor 2010.

72. Me qëllim të trajtimit të akuzave të ankueses, Paneli i referohet, në veçanti, praktikës gjyqësore të vërtetuar mirë të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut mbi obligimet procedurale sipas nenit 2 të KEDNJ-së. Gjykata ka gjetur që "[o]bligimi për të mbrojtur të drejtën në jetë sipas nenit 2, shpallur në lidhje me detyrën e përgjithshme të shtetit sipas nenit 1 të Konventës për t'i "siguruar secilit brenda juridiksionit [të vet] të drejtat dhe liritë e përcaktuara në [K]onventë", kërkon shprehimisht që duhet të ketë disa forma të hetimit zyrtar efektiv kur individët janë vrarë …" (shih *mutatis mutandis*, GJEDNJ, *McCann dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, vendimi i gjykatës, 27 shtator 1995, § 161, seria A nr. 324; dhe GJEDNJ, *Kaya kundër Turqisë*, vendimi i gjykatës, 19 shkurt 1998, § 86, Raportet 1998-I; shih gjithashtu GJEDNJ, *Jasinskis kundër Letonisë*, nr. 45744/08, vendimi i gjykatës, 21

dhjetor 2010, § 71). Detyra për të kryer një hetim të tillë del në të gjitha rastet e vrasjes dhe vdekjeve tjera të dyshimta, pavarësisht nëse autorët ishin personat privatë apo agjentët e shtetit apo janë të panjohur (shih GJEDNJ, *Kolevi kundër Bullgarisë*, nr. 1108/02, vendimi i gjykatës, 5 nëntor 2009, § 191).

73. Gjykata Evropiane po ashtu ka shpallur që obligimi procedural për të siguruar disa forma të hetimit zyrtar efektiv ekziston, gjithashtu, kur një individ është zhdukur në rrethana kërcënimi me jetë dhe nuk kufizohet në rastet ku është e qartë që zhdukja u shkaktua nga një agjent i shtetit (shih GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 47 më lart në § 136).

74. Autoritetet duhet të veprojnë vetë, sapo çështja të ketë arritur në vëmendjen e tyre, dhe ato nuk mund t'ia lënë atë iniciativës të të afërmit për të paraqitur ankesë formale apo të marrë përgjegjësinë për kryerjen e ndonjë procedure hetimore (shih GJEDNJ, *AhmetÖzkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, nr. 21689/93, vendimi i gjykatës, 6 prill 2004, § 310, shih gjithashtu GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë*, nr. 57950/00, vendimi i gjykatës i 24 shkurtit 2005, § 210).

75. Duke vendosur standardet për një hetim efektiv, gjykata ka shpallur që "përveç të qenit i pavarur, i qasshëm për familjen e viktimës me gatishmërinë dhe saktësinë, dhënies së elementit të mjaftueshëm për shqyrtim publik të hetimit dhe rezultateve të tij, hetimi duhet gjithashtu të jetë efektiv në kuptimin që të jetë në gjendje të shpie në përcaktimin nëse vdekja është shkaktuar në mënyrë të paligjshme dhe nëse po, kah identifikimi dhe dënimi i atyre që janë përgjegjës (shih GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 47 më lart, në § 191; shih gjithashtu GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, nr. 4704/04, vendimi i gjykatës, 15 shkurt 2011, § 63). Ky nuk është vetëm një obligim për arritjen e rezultateve, por edhe për përdorimin mjeteve të duhura. Autoritetet duhet të ndërmarrin çfarëdo hapash të arsyeshëm për të siguruar dëshmi lidhur me incidentin, duke përfshirë ndër të tjera dëshmitë e dëshmitarit okular, dëshmitë e mjekësisë ligjore dhe, ku është e nevojshme, një autopsi e cila siguron të dhëna të plota dhe të sakta për lëndimin dhe një analizë objektive të të gjeturave klinike, duke përfshirë shkaktarin e vdekjes. Çdo e metë në hetim e cila rrezikon aftësinë për të vërtetuar shkaktarin e vdekjes ose personin apo personat përgjegjës, do të rrezikojë të jetë si parregullsi sa i përket këtij standardi (shih GJEDNJ, *Ahmet Özkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur më lart, në § 312; dhe GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë*, përmendur më lart, në § 212).

76. Në veçanti, përfundimi i hetimit duhet të bazohet në analizë të plotë, objektive dhe të paanshme të të gjitha elementeve relevante. Mosndjekja e një piste të qartë të hetimit rrezikon deri në shkallë vendimtare aftësinë për t'i vërtetuar rrethanat e rastit dhe identitetin e atyre që janë përgjegjës (shih GJEDNJ, *Kolevi kundër Bullgarisë*, përmendur në § 72, në § 201). Megjithatë, natyra dhe shkalla e shqyrtimit, të cilat plotësojnë pragun minimal të efektivitetit të hetimit, varen nga rrethanat e rastit të veçantë. Ato duhen vlerësuar në bazë të të gjitha fakteve relevante dhe në lidhje me realitetet praktike të punës hetimore (shih GJEDNJ, *Velcea dhe Mazăre kundër Rumanisë,* nr. 64301/01, vendimi i gjykatës, 1 dhjetor 2009, § 105).

77. Një kërkesë për shpejtësi dhe ekspeditivitet të arsyeshëm nënkuptohet në këtë kontekst. Madje edhe ku mund të ketë pengesa apo vështirësi të cilat pengojnë progresin në një hetim në një situatë të veçantë, një përgjigje e shpejtë nga autoritetet është jetike për ruajtjen e besimit publik për zbatimin e sundimit të ligjit nga ana e tyre dhe për parandalimin e çdo forme të ndonjë marrëveshje të fshehtë apo tolerance për aktet e paligjshme (shih GJEDNJ, *Paul dhe Audrey Edwards kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 46477/99, vendimi i gjykatës, 14 mars 2002, § 72, KEDNJ 2002 II).

78. Në mënyrë specifike për sa u përket personave të zhdukur që më vonë janë gjetur të vdekur, gjykata ka shpallur që procedurat e zhvarrimit dhe identifikimit të mbetjeve mortore nuk shterojnë obligimin sipas nenit 2 të KEDNJ-së. Gjykata konsideron që "obligimi procedural që del nga zhdukja do të mbetet përgjithësisht për sa kohë që vendndodhja dhe fati i personit janë të panjohura dhe kështu është i një natyre të vazhdueshme" (GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur në § 75 më lart në § 46; në kuptimin e njëjtë GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 47 më lart në § 148, *Aslakhanova dhe të tjerët kundër Rusisë*, nr. 2944/06 dhe të tjerët, vendimi i gjykatës, 18 dhjetor 2012, § 122). Megjithatë, gjykata gjithashtu thekson që ky obligim procedural "nuk përfundon madje edhe me zbulimin e trupit .... Kjo vetëm hedh dritë në një aspekt të fatit të personit të zhdukur dhe obligimi për të shpjeguar zhdukjen dhe vdekjen, dhe gjithashtu për të identifikuar dhe ndjekur çdo autor të akteve të paligjshme në lidhje me këtë përgjithësisht mbetet" (GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur më lart, në § 46; në kuptimin e njëjtë GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur më lart në § 145). Megjithëse gjetja dhe identifikimi pasues i mbetjeve mortore të viktimës munden vetvetiu të jenë arritje të rëndësishme, obligimi procedural sipas nenit 2 vazhdon të ekzistojë (shih GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur më lart, në § 64).

79. Sa i përket kërkesës për shqyrtim publik, gjykata ka shpallur më tutje që duhet të ketë elemente të mjaftueshme të shqyrtimit publik të hetimit apo rezultateve të tij për të siguruar përgjegjësi në praktikë dhe në teori. Shkalla e shqyrtimit të kërkuar publik mundet të ndryshojë mjaft nga rasti në rast. Në të gjitha rastet, megjithatë, i afërmi i viktimës duhet të jetë i përfshirë në procedurë deri në shkallën që mbron interesat e tij legjitime (shih, GJEDNJ *AhmetÖzkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 74 më lart, në §§ 311-314; GJEDNJ, dhe *Isayeva kundër Rusisë*, përmendur në § 74 më lart, në §§ 211-214 dhe rastet e përmendura aty; GJEDNJ [DHL], *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, vendimi i gjykatës nr. 55721/07, 7 korrik 2011, § 167, KEDNJ 2011).

80. Gjykata gjithashtu ka theksuar rëndësinë e madhe të hetimit efektiv për gjetjen e së vërtetës se çfarë ka ndodhur, jo vetëm për familjet e viktimave por gjithashtu edhe për viktimat e tjera të krimeve të ngjashme, dhe gjithashtu publikun e gjerë, të cilët kanë të drejtë të dinë se çfarë ka ndodhur (GJEDNJ [DHL], *El-Masri kundër ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë*, nr. 39630/09, vendimi i gjykatës, 13 dhjetor 2012, § 191; GJEDNJ, *Al Nashiri kundër Polonisë* nr. 28761/11, vendimi i gjykatës, 24 korrik 2014, §§ 495-496). Organet e Kombeve të Bashkuara gjithashtu pranojnë rëndësinë e së drejtës për të ditur të vërtetën. Sipas Sekretarit të Përgjithshëm të Organizatës së Kombeve të Bashkuara, "e drejta për ta ditur të vërtetën nënkupton njohurinë e tërë dhe të plotë rreth shkeljeve dhe ngjarjeve që kanë ndodhur, rrethanat e tyre specifike dhe kush mori pjesë në to. Në rastin e personave të zhdukur … ajo

gjithashtu nënkupton të drejtën për të ditur për fatin dhe vendndodhjen e viktimës" (shih Raporti i Sekretarit të Përgjithshëm të OKB-së, Personat e zhdukur, Dokument i OKB-së A/67/267, 8 gusht 2012, § 5; shih gjithashtu KDNJ, *Schedko dhe Bondarenko kundër Bjellorusisë*, komunikata nr. 886/1999, mendimet e 3 prillit të vitit 2003, § 10.2, KDCP/C/77/D/886/1999; KDNJ, *Mariam, Philippe, Auguste dhe Thomas Sankara kundër Burkina Fasos*, komunikata nr. 1159/2003, mendimet e 8 marsit të vitit 2006, § 10.2, KDCP/C/86/D/1159/2003; Këshilli për të Drejtat e Njeriut i OKB-së, Rezolutat 9/11 dhe 12/12: E drejta për të ditur të vërtetën, 24 shtator 2008 dhe 12 tetor 2009; Preambula dhe neni 24 (2) i Konventës për Mbrojtjen e të Gjithë Njerëzve nga Zhdukjet e Imponuara, përmendur në § 106 më lart; shih gjithashtu Raportin e raportuesit special mbi promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive fundamentale ndërsa luftohet terrorizmi, z. Ben Emmerson, *Parimet kryesore për sigurimin e përgjegjësisë së zyrtarëve publikë për shkeljet e rënda dhe sistematike të të drejtave të njeriut në kontekst të iniciativave të shtetit kundër terrorizmit*; Dokument i OKB-së A/KDNJ/22/52, 1 mars 2013 § 23-26).

c) Aplikueshmëria e nenit 2 në kontekstin e Kosovës

81. Paneli është i vetëdijshëm që z. Gjorgje Cvijanoviq u vra tre muaj pas vendosjes së UNMIK-ut në Kosovë, menjëherë pas konfliktit të armatosur kur krimi, dhuna dhe pasiguria ishin shumë të përhapura.

82. Për pjesën e tij, PSSP-ja nuk e konteston që UNMIK-u e kishte për detyrë ta hetonte rastin aktual sipas nenit 2 të KEDNJ-së. Megjithatë, sipas PSSP-së, rrethanat unike të ndërlidhura me kontekstin e Kosovës dhe vendosjen e UNMIK-ut në fazën e parë të misionit, duhet marrë parasysh kur vlerësohet nëse ky hetim është në pajtim me nenin 2 të KEDNJ-së. Në esencë, PSSP-ja argumenton që nuk është e mundshme të vlejnë për UNMIK-un të njëjtat standarde të aplikueshme për një vend në një situatë normale.

83. Paneli konsideron që kjo ngrit dy pyetje kryesore: e para, nëse standardet e nenit 2 vazhdojnë të vlejnë në situatën e konfliktit apo dhunës së përgjithësuar dhe, e dyta, nëse standardet e tilla duhet konsideruar plotësisht të aplikueshme për UNMIK-un.

84. Sa i përket aplikueshmërisë së nenit 2 për UNMIK-un, Paneli rikujton që me miratimin e Rregullores së UNMIKU-t nr. 1999/1, më 25 korrik 1999, UNMIK-u mori përsipër obligimin që t'i zbatojë standardet e njohura ndërkombëtarisht për të drejtat e njeriut në ushtrimin e funksioneve të veta. Ky zotim u detajua në Rregulloren e UNMIK-ut nr. 1999/24, të 12 dhjetorit 1999, përmes së cilës UNMIK-u mori përsipër obligimet sipas instrumenteve të caktuara ndërkombëtare për të drejtat e njeriut, duke përfshirë KEDNJ-në. Në lidhje me këtë, Paneli tanimë ka gjetur se është e vërtetë që karakteri i përkohshëm i UNMIK-ut dhe vështirësitë e ngjashme duhet marrë parasysh në lidhje me një numër situatash, por në asnjë rrethanë këto elemente nuk mund të merren si arsyetim për uljen e standardeve të respektimit të të drejtave të njeriut, të cilat u inkorporuan sipas rregullit në mandatin e UNMIK-ut (shih PKDNJ, *Millogoriq dhe të tjerët*, nr. 38/08 dhe të tjerët, mendimi i 24 marsit 2011, § 44; *Berisha dhe të tjerët*, nr. 27/08 dhe të tjerët, mendimi i 23 shkurtit 2011,§ 25; *Laliq dhe të tjerët*, nr. 09/08 dhe të tjerët, mendimi i 9 qershorit 2012, § 22).

85. Sa i përket aplikueshmërisë së nenit 2 në situatat e konfliktit apo dhunës së përgjithësuar, Paneli rikujton që Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut ka vendosur aplikueshmërinë e nenit 2 në situatat pas konfliktit, duke përfshirë vendet e ish-Jugosllavisë (shih mes shembujve të tjerë, GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur në § 75 më lart dhe GJEDNJ, *Julariq kundër Kroacisë,* nr. 20106/06, vendimi i gjykatës, 20 janar 2011). Gjykata ka konsideruar më tutje që obligimi procedural sipas nenit 2 vazhdon të zbatohet në "kushte të rënda të sigurisë, duke përfshirë një kontekst të konfliktit të armatosur" (shih GJEDNJ [DHL], *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, përmendur në § 79 më lart, në § 164; shih gjithashtu GJEDNJ, *Güleq kundër Turqisë*, vendimi i gjykatës, 27 korrik 1998, § 81, Raportet 1998-IV; GJEDNJ, *Ergi kundër Turqisë*, vendimi i gjykatës, 28 korrik 1998, §§ 79 dhe 82, Raportet 1998-IV; GJEDNJ, *Ahmet Özkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 74 më lart, në §§ 85-90, 309-320 dhe 326-330; *Isayeva kundër Rusisë*, përmendur në § 74 më lart, në §§ 180 dhe 210; GJEDNJ, *Kanlibaş kundër Turqisë,* nr. 32444/96, vendimi i gjykatës, 8 dhjetor 2005, §§ 39-51).

86. Gjykata ka pranuar që "ku vdekja që duhet hetuar sipas nenit 2 ndodh në rrethana të dhunës së përgjithësuar, konfliktit të armatosur apo kryengritjes, pengesat mund të vendosen në rrugën e hetuesve dhe [...] shtrëngesat konkrete mund të detyrojnë përdorimin e masave më pak efektive të hetimit apo mund të bëjnë që ndonjë hetim të shtyhet" (shih, GJEDNJ [DHL], *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar,* përmendur më lart, në §164; GJEDNJ, *Bazorkina kundër Rusisë*, nr. 69481/01, vendimi i gjykatës, 27 korrik 2006, § 121). Megjithatë, gjykata konsideron që "obligimi sipas nenit 2 për të mbrojtur jetën detyron që, madje edhe në kushte të rënda sigurie, të gjithë hapat e arsyeshëm duhet të ndërmerren për të siguruar se po kryhet një hetim efektiv dhe i pavarur për shkeljet e pretenduara të së drejtës për jetë (shih mes shumë shembujve të tjerë, GJEDNJ, *Kaya kundër Turqisë*, përmendur në §72 më lart në §§ 86-92; GJEDNJ, *Ergi kundër Turqisë*, përmendur më lart në §§ 82-85; GJEDNJ [DHL], *Tanrıkulu kundër Turqisë,* nr. 23763/94, vendimi i gjykatës, 8 korrik 1999, §§ 101-110, KEDNJ 1999-IV; GJEDNJ, *Khashiyev dhe Akayeva kundër Rusisë*, nr. 57942/00 dhe 57945/00, vendimi i gjykatës, 24 shkurt 2005, §§ 156-166; GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë*, përmendur më lart në §§ 215-224; GJEDNJ, *Musayev dhe të tjerët kundër Rusisë*, nr. 57941/00 dhe të tjerët, vendimi i gjykatës, 26 korrik 2007, §§ 158-165).

87. Ngjashëm, KDNJ konsideron që e drejta për jetë, duke përfshirë garancitë e veta procedurale, konsiderohet si e drejtë supreme nga e cila nuk lejohet kurrfarë shmangie, madje edhe në kohën e emergjencave publike të cilat kërcënojnë jetën e kombit (shih, KDNJ, Komenti i përgjithshëm nr. 6, përmendur në § 70 më lart, në § 1; KDNJ, *AbubakarAmirov dhe AïzanAmirova kundër Federatës Ruse*, komunikata nr. 1447/2006, mendimet e 22 prillit 2009, § 11.2, KDCP/C/95/D/1447/2006). Për më tepër, KDNJ ka shpallur aplikueshmërinë e nenit 2 (3), 6 dhe 7 të KNDCP me referencë specifike në obligimin e UNMIK-ut për të kryer hetime të duhura për zhdukjet dhe rrëmbimet në Kosovë (shih KDNJ, Observime përfundimtare të Komitetit për të Drejtat e Njeriut: Kosovë (Serbi), 14 gusht 2006, §§ 12-13, KDCP/C/UNK/CO/1).

88. Paneli vlerëson vështirësitë në të cilat UNMIK-u hasi gjatë fazës së parë të vendosjes së tij. Paneli thekson që rëndësia e duhur kushtuar çështjes së personave të zhdukur në Kosovë, nënkupton që UNMIK-u është dashur t'i marrë parasysh të dyja dimensionet humanitare dhe

penale të situatës. Në veçanti, Paneli konsideron se rëndësia që u është kushtuar hetimeve penale dhe vështirësitë në Kosovë që kufizuan aftësinë e autoriteteve hetimore për t'i kryer hetimet e tilla, siç u përshkrua nga PSSP-ja, ishin vendimtare që UNMIK-u të krijojë nga fillimi një ambient të favorshëm për kryerjen e hetimeve kuptimplota. Kjo do të përfshinte krijimin e një sistemi ku do të hynin elementet e tilla, siç janë dhënia e përgjegjësisë së plotë për mbikëqyrjen dhe monitorimin e progresit në hetime, sigurimin e shqyrtimit të rregullt të gjendjes së hetimeve dhe një proces për dorëzim të duhur të rasteve ndërmjet nëpunësve apo njësive të ndryshme të Policisë së UNMIK-ut. Një sistem i tillë gjithashtu duhet marrë parasysh nevojat për mbrojtje të viktimave dhe dëshmitarëve (shih, *mutatismutandis*, GJEDNJ, *R.R. dhe të tjerët kundër Hungarisë,* nr. 19400/11, vendimi i gjykatës, 4 dhjetor 2012, §§ 28-32), dhe gjithashtu të konsiderojë cenueshmërinë e veçantë të personave të zhvendosur në situatat pas konfliktit (shih GJEDNJ [DHL], *Sargsyan kundër Azerbajxhanit*, nr. 40167/06, vendimi i 14 dhjetorit 2011, § 145; dhe GJEDNJ [DHL], *Chiragov dhe të tjerët kundër Armenisë,* nr. 13216/05, vendimi i 14 dhjetorit 2011, § 146). Ndonëse kuptohet që vendosja dhe organizimi i organeve të policisë dhe drejtësisë ndodhi gradualisht, Paneli mendon që ky proces përfundoi në vitin 2003, kur sistemi i policisë dhe gjyqësisë në Kosovë nga Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së u përshkrua se "funksionon mirë" dhe është "i qëndrueshëm" (shih § 16 më lart).

89. Paneli më tutje tërheq vëmendjen që detyra e tij nuk është t'i shqyrtojë praktikat relevante apo pengesat e pretenduara për të kryer hetime efektive *in abstracto*, por vetëm në lidhje me aplikimin e tyre specifik në rrethana të veçanta të një situate që është çështje para tij (shih GJEDNJ, *Brogan dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, vendimi i gjykatës, 29 nëntor 1988,§ 53, seria A nr. 145-B). Kështu, Paneli pajtohet me PSSP-në, që natyra dhe shkalla e shqyrtimit për të përcaktuar nëse efektiviteti i hetimit e plotëson pragun minimal varet nga rrethanat e rastit të caktuar. Për këto arsye, Paneli konsideron që do të vërtetojë në lidhje me secilin rast nëse janë ndërmarrë të gjithë hapat e arsyeshëm për të kryer një hetim efektiv siç përshkruhet nga neni 2, duke pasur parasysh realitetet e punës hetimore në Kosovë.

90. Në fund, duke iu përgjigjur vërejtjes së PSSP-së që neni 2 duhet interpretuar në një mënyrë që nuk ngarkon një barrë të papërballueshme dhe joproporcionale mbi autoritetet, në kontekst të aktiviteteve policore apo të prioriteteve dhe burimeve, Paneli e ka parasysh që Gjykata Evropiane ka vendosur që, ajo që arrin të bëhet barrë e papërballueshme dhe/apo joproporcionale, duhet të matet nga faktet dhe kontekstet shumë të veçanta (shih GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës,* përmendur në § 75 më lart, në § 70; *Brecknell kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 32457/04, 27 nëntor 2007, § 62).

d) Pajtueshmëria me nenin 2 në rastin aktual

91. Duke iu kthyer veçorive të këtij rasti, Paneli thekson se në dosjen hetimore pasqyrohet se UNMIK-u u vu në dijeni për vrasjen e z. Gjorgje Cvijanoviq më 6 tetor 1999 (shih §27 më lart).

92. Qëllimi i këtij hetimi ishte të zbulonte të vërtetën rreth rrethanave të vrasjes së z. GjorgjeCvijanoviq dhe t'i identifikojë autorët. Për të përmbushur këto qëllime, ata që kryen hetimin është dashur të kërkojnë, mbledhin dhe ruajnë materialin dëshmues; t'i identifikojnë

dëshmitarët e mundshëm dhe të marrin deklarata nga ata; të identifikojnë autorin (ët) dhe t'i sjellin ata para gjyqit kompetent të themeluar me ligj.

93. Paneli rikujton që në mënyrë që të jenë efektive, veprimet hetimore duhet të kryhen shpejt dhe në mënyrë ekspeditive, me autoritetet që ndërmarrin të gjithë hapat e arsyeshëm dhe ndjekin pista të qarta të hetimit për të siguruar dëshmi lidhur me incidentin, duke përfshirë, *inter alia* dëshminë e dëshmitarit okular, dëshminë e mjekësisë ligjore, etj. Hetimi gjithashtu duhet të sigurojë element të arsyeshëm të shqyrtimit publik dhe të jetë arsyeshëm i qasshëm për familjen e viktimës. Përfundimi i hetimit duhet të bazohet në analizë të plotë, objektive dhe të paanshme të të gjitha elementeve relevante. Përveç kësaj, hetimi duhet të shqyrtohet periodikisht me qëllim që të sigurohet se të gjitha informatat në dispozicion janë marrë parasysh. Meqë obligimi për të hetuar nuk është obligim vetëm për arritjen e rezultateve por edhe për përdorimin e mjeteve të duhura, rrethanat e rastit të caktuar dhe realitetet praktike të punës hetimore duhet marrë parasysh gjatë vlerësimit të efektivitetit të hetimit (shih §§ 75-76 më lart).

94. Paneli thekson që kishte mangësi të dukshme në kryerjen e hetimit nga zanafilla e tij. Megjithatë, në dritë të vlerësimeve të bëra më lart lidhur me juridiksionin e tij të limituar dhe të përkohshëm (shih § 47 më lart), Paneli sjell ndërmend që është kompetent *rationetemporis* për të vlerësuar pajtueshmërinë e hetimit me nenin 2 të KEDNJ-së vetëm për periudhën prej 23 prillit 2005, duke pasur parasysh gjendjen e rastit në atë datë (shih GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur në § 75 më lart në § 70). Periudha në shqyrtim përfundon më 9 dhjetor 2008, me marrjen e përgjegjësisë nga EULEX-i në fushën e administrimit të drejtësisë (shih § 18 më lart).

95. Paneli thekson në lidhje me këtë që, sipas Raportit vjetor të vitit 2000 të Policisë së UNMIK-ut, kompetencat e plota ekzekutive policore në rajonin e Prishtinës nga 19 shtatori i vitit 1999, duke përfshirë hetimet penale, ishin nën autoritetin e plotë të Policisë së UNMIK-ut. Prandaj, ishte përgjegjësi e UNMIK-ut të sigurojë, *e para*, që hetimi të kryhet në mënyrë ekspeditive dhe efikase; *e dyta*, që i gjithë materiali relevant hetimor t'i dorëzohet siç duhet autoritetit që merr përgjegjësinë për hetim (EULEX-it); dhe *e treta*, që dosjet hetimore të mund të zbulohen dhe të merren nëse ka nevojë në ndonjë fazë të mëvonshme.

96. Duke theksuar pohimin e PSSP-së se dosja që i është dorëzuar Panelit mund të jetë jo e plotë dhe dështimin e tij të ofrojë sqarim të mëtejmë në lidhje me këtë (shih § 63 më lart), Paneli pohon se UNMIK-u nuk mund të garantojë nëse dosja që i është paraqitur Panelit është e plotë apo jo. Nëse nuk është e plotë, kjo do të tregonte se ka ndodhur një nga situatat vijuese: nuk është kryer kurrfarë hetimi i duhur; dosja nuk i është dorëzuar me saktësi dhe e plotë EULEX-it; apo UNMIK-u ka dështuar ta marrë dosjen e plotë nga kujdestari aktual. Paneli tashmë ka theksuar më lart se nuk ka arsye të dyshojë në qëllimin e mirë të UNMIK-ut për kërkimin dhe sigurimin e dosjes së plotë hetimore për shqyrtimin e tij (shih § 69 më lart). Megjithatë, Paneli konsideron se cilido nga këto sqarime potenciale të jetë i zbatueshëm, tregon një dështim, që drejtpërdrejt i atribuohet UNMIK-ut kur ka ushtruar funksionet e veta ekzekutive apo në kapacitetin e tij të tanishëm.

97. Për sa i përket pjesës së parë të obligimit procedural, që është gjetja e mbetjeve mortore të z. Gjorgje Cvijanoviq, Paneli thekson se PSSP-ja argumenton se UNMIK-u përmbushi kërkesat e nenit 2 të KEDNJ-së me atë që ZPZHML e UNMIK-ut ndërmori veprime që rezultuan me identifikimin e mbetjeve mortore të z. Gjorgje Cvijanoviq. Ai argumenton se "[m]ë në fund, mbetjet mortore të z. Cvijanoviq, si dhe disa gjësende personale, iu kthyen familjes së tij më 10 janar 2003 nga NJPZH e UNMIK-ut. Rrjedhimisht, nuk ishte obligim për UNMIK-unqë të hapë hetim për të vërtetuar fatin dhe/apo vendndodhjen e z. Cvijanoviq" (shih § 58 më lart).

98. Paneli pajtohet se ZPZHML e UNMIK-ut ndërmori veprime që rezultuan me identifikimin e mbetjeve mortore të z. Gjorgje Cvijanoviq dhe thekson se më 10 janar 2003, UNMIK-u ktheu mbetjet e tij mortore te familja. Megjithëse kjo mund të konsiderohet vetvetiu një arritje, Paneli rikujton se obligimi procedural sipas nenit 2 nuk ka përfunduar me gjetjen, identifikimin dhe dorëzimin e mëvonshëm të mbetjeve mortore të z. Gjorgje Cvijanoviq, veçanërisht pasi ato tregonin shenja të një vdekje të dhunshme (shih §31 më lart). Tani Paneli do t'i kthehet hetimit të kryer nga Policia e UNMIK-ut me qëllim identifikimin e autorit (ëve) dhe sjelljen e tyre para drejtësisë, që është, elementi i dytë i obligimit procedural sipas nenit 2 të KEDNJ-së.

99. Paneli është i ndërgjegjshëm që në çdo hetim për vrasje, faza fillestare është e një rëndësie të madhe dhe u shërben dy qëllimeve kryesore: identifikimit të drejtimit të hetimit dhe sigurimit të ruajtjes dhe mbledhjes së dëshmive për procedurat e mundshme të ardhshme gjyqësore (shih qëndrimin e Panelit për një çështje të ngjashme në rastin *X*., nr. 326/09 dhe të tjerët, mendimi i 6 qershorit 2013, § 81).

100. Në lidhje me këtë, Paneli thekson se, siç është treguar më lart, UNMIK-u u vu në dijeni për vrasjen e z. GjorgjeCvijanoviq më 6 tetor 1999, meqë hetimi për çështjen ishte hapur nga NJPZH deri atëherë (shih § 27 më lart). Paneli thekson se në dosjen hetimore ofrohendëshmi për aktivitete të rëndësishme hetimore të ndërmarra në atë kohë. Për shembull, përveç bërjes së një vlerësimi fillestar të informatave dhe regjistrimit të rastit, më 6 tetor 1999 zyrtari S. nga NJRHdhe zyrtari tjetër shkuan në vendin e krimit dhe filluan kontrollimin e zonës së afërt ku ishte gjetur trupi i z. Gjorgje Cvijanoviq. Më 7 tetor 1999, dypolicë gjetën disa gëzhoja plumbash 9mm të shtënë dhe fragmente plumbi që dukej se përputheshin me plagët nga plumbi në trupin e z. GjorgjeCvijanoviq (shih § 37më lart). Më 8 tetor 1999, një zyrtar i NJRH i bëri kërkesë gjyqtarit hetues ndërkombëtar të kryhet autopsi në trupin e z. Gjorgje Cvijanoviq (shih § 36më lart). Më 5 dhjetor 1999 si dhe më 10 dhjetor 1999, zyrtari S. intervistoi M.S. një ish-fqinj dhe z. M.C., vëllain e z. Gjorgje Cvijanoviq, dhe u tregoi atyre fotografitë nga vendi i krimit (shih § 38 më lart). Duke marrë krejt këtë parasysh, Paneli thekson se në dosjen hetimore janë cekurnë listë njëzet e një aktivitete të ndryshme hetimore që ishin ndërmarrë në periudhën në mes 6 tetorit 1999 dhe 10 janarit 2000.

101. Megjithatë, pavarësisht faktit se autorët nuk ishin identifikuar, Paneli thekson se në dosjen hetimore shihet se NJRH e mbylli dosjen më 10 janar 2000, pasi sipas një memorandumi të brendshëm"[n]ë këtë moment [NJRH] nuk kishte asnjë informatë tjetër dhe asnjë burim. Ky rast mbyllet derisa të ketë informata tjera" (shih § 38 më lart). Për sa i përket deklaratës së

PSSP-së se "nuk kishte qartë asnjë pistë hetimore në dispozicion"Paneli shpreh mospajtim. Paneli thekson se deri më 10 janar 2000, Policia e UNMIK-ut posedonte një sasi të konsiderueshme të informatave, duke përfshirë emrin, adresën, numrin e telefonit të ankueses, të dy vëllezërve të viktimës dhe vajzës, znj. L.C., nënës së ankueses, një ish-shoku, z. M.B. dhe gjithashtu dëshmitarëve të mundshëm M.S.dhe J.R. Këto ishin pista të qarta të hetimit nga të cilat në dosjen hetimore gjendet vetëm deklarata zyrtare e dëshmitares znj. L.C.

102. Paneli poashtu rikujton argumentin e PSSP-së se "pa paraqitjen e dëshmitarëve apo pa gjetjen e dëshmive relevante fizike, si në rastin aktual, hetimet policore pashmangshëm ngecin për shkak të mungesës së dëshmisë (shih § 62 më lart).Në lidhje me këtë, Paneli duhet të theksojë se, pothuajse çdo hetimi i mungojnë informata të rëndësishme në fazën fillestare. Qëllimi i çdo aktiviteti hetimor është gjetja e informatave për t'i plotësuar ato zbrazëti. Prandaj, mungesa e informatave nuk duhet të shfrytëzohet si argument për të mbrojtur mosveprimin nga autoritetet hetimore. Kështu, duket se, në vend të kërkimit aktiv të informatave dhe pistave, Policia e UNMIK-ut thjesht priti që informatat e tjera të dalin vetvetiu. Në këtë situatë, kjo mund të ketë çuar kah humbja e dëshmive potenciale (shih PKDNJ,*P.S.*, lënda nr. 48/09, mendimi i 31 tetorit 2013, § 107).

103. Sipas mendimit të Panelit, mu për shkak të mungesës së informatave në fazën fillestare, ky rast është mbyllur pa ndonjë veprim hetimor nga NJRH (shih § 38 më lart). Paneli rikujton në këtë drejtimqëndrimin e tij në lidhje me kategorizimin e rasteve në "aktive" dhe "joaktive", se "kategorizimi i një hetimi duhet bërë vetëm pasi të jenë ndërmarrë veprime minimale të mundshme hetimore dhe pasi të jenë mbledhur dhe analizuar informatat e arritshme"(shih, p.sh. PKDNJ, *B.A.*, nr. 52/09, mendimi i 14 shkurtit 2013, § 82). Në këtë rast, prioritizimi i tillë nuk është dashur të bëhej në fazat më të hershme, para se ankuesja dhe dëshmitarët të intervistoheshin rreth rrethanave të vrasjes dhe para se të mblidheshin të gjitha dëshmitë në dispozicion.

104. Përveç kësaj, Paneli thekson se dosja përmbante një kopje të një dokumenti të UNMIK-ut të quajtur "Rrëmbimet brena zonës operative të UÇK-së LLAP (komunat Prishtinë dhe Podujevë), viti 1999-2001-serbët e rrëmbyer gjatë udhëtimit –RASTET E PAZGJIDHURA", i korrikut të vitit 2004. Në këtë dokument gjithëpërfshirës përshkruhet një hetim i gjerë për rrëmbimet dhe vrasjet, duke përfshirë vrasjen e z. Gjorgje Cvijanoviq, të cilat sipas dokumentit, pretendohet të jenë kryer apo urdhëruar nga gjashtëmbëdhjetë të dyshuar të përmendur me emër brenda strukturës operacionale të Shtabit të Përgjithshëm të UÇK-së. Në dokument gjithashtu përmenden me emër shtatëmbëdhjetë dëshmitarë që sugjerohet të intervistohen më tutje lidhur me vrasjet, por nuk ka asnjë dëshmi të ofruar në dosje se ishte kryer ndonjëri nga këto aktivitete hetimore.

105. Duke u kthyer te periudha nën juridiksionin e tij, nga 23 prilli 2005, Paneli thekson se pas kësaj date kritike vazhdoi dështimi për të kryer veprime të nevojshme hetimore, duke përfshirë ato të fazës fillestare. Prandaj, të metat që ekzistonin deri me atë datë nuk janë adresuar. Kështu, në pajtim me obligimin e vazhdueshëm për të hetuar (shih § 78 më lart), u arrit deri te vlerësimi për krejt hetimin brenda periudhës së juridiksionit të Panelit.

106. Përveç kësaj, Paneli konsideron se pasi ata që janë përgjegjës për krimin nuk janë identifikuar, Policia e UNMIK-ut ishte e obliguar t'i përdorte mjetet në dispozicion që i ka, për të shqyrtuar rregullisht progresin e hetimit, për të siguruar që asgjë nuk neglizhohet dhe që ndonjë dëshmi e re është marrë parasysh, si dhe t'i informojë të afërmit për progresin e këtij hetimi.

107. Paneli thekson me shqetësim se nuk ka dëshmi të paraqitur në dosje se ishte kryer ndonjë aktivitet tjetër hetimor, apo madje se ishte menduar.Veç kësaj, Paneli thekson me shqetësim se, në një devijim të dukshëm nga procedura normale e NJHKL-së,nuk ka asnjë dëshmi se hetimi ishte shqyrtuar ndonjëherë nga NJHKL-ja, apo se ishte menduar ndonjë shqyrtim tjetër. Për shembull, në dosje nuk shihet se janë hetuar më tutje lidhjet e ndryshme ndërmjet vrasjes së z. GjorgjeCvijanoviq dhe liderëve operativë të Shtabit të Përgjithshëm të UÇK-së.

108. Mungesa e qartë e një reagimi të menjëhershëm të Policisë së UNMIK-ut, dhe mungesa e ndonjë veprimi adekuat në fazat e mëvonshme, mund t'u ketë dërguar sinjalin autorëve që, autoritetet ose nuk ishin në gjendje apo nuk ishin të gatshme t'i hetojnë aktet e tilla kriminale. Një qëndrim i tillë i autoriteteve ndaj krimeve më të rënda në ndonjë shoqëri, dhe veçanërisht në rrethanat pas konfliktit, krijon pashmangshëm një kulturë të mosndëshkimit ndër kriminelët dhe mund të çojë vetëm në përkeqësim të situatës. Problemet të cilat UNMIK-u i hasi në fillim të misionit të vet, të cilat u cekën më lart, nuk arsyetojnë mosveprimin e tillë, as në fillim e as më vonë.

109. Paneli është gjithashtu i vetëdijshëm që detyra për të hetuar nuk duhet ndalur së kryeri vetëm për shkak se hetimi nuk ka sjellë rezultate të kënaqshme. Sidoqoftë, një hetim i tillë duhet të ndërmerret seriozisht dhe jo për një formalitet të thjeshtë. Paneli konsideron se, duke pasur parasysh të gjitha rrethanat e rastit të veçantë, nuk janë ndërmarrë të gjithë hapat e arsyeshëm nga UNMIK-u drejt identifikimit të autorëve dhe sjelljes së tyre para drejtësisë. Në këtë kuptim, Paneli konsideron se hetimi nuk ishte adekuat, dhe në pajtim me kërkesat për shpejtësi, ekspeditivitet dhe efektivitet (shih § 75 më lart), siç kërkohet me nenin 2 të KEDNJ-së.

110. Sa i përket kërkesës për shqyrtim publik, Paneli rikujton që neni 2 gjithashtu kërkon që të jetë i përfshirë në hetim i afërmi i viktimës deri në shkallën e nevojshme për t'i mbrojtur interesat e tij legjitime.

111. Paneli nuk pajtohet me PSSP-në se "familjes sëtë vdekurit i ofroheshin rregullisht informata të azhurnuara për aktivitetet e NJPZH-së së UNMIK-ut dhe gjendjen e hetimeve …" (shih § 60më lart). Paneli thekson se në dosjen hetimore tregohet se Policia e UNMIK-ut kontaktoi të afërmen e z. Gjorgje Cvijanoviq vetëm në fazat e hershme të hetimit të saj. Në mënyrë specifike, kontaktet e vetme me familjen e ankueses u bënë nga NJPZH-ja, kur ajo mblodhi informatat ante-mortem nga ankuesja më 6 tetor 1999, apo me kërkesën e ankueses, siç ishte takimi i mbajtur më 26 maj 2000 në mes ankueses dhe Zyrës për Ndërlidhje të OKB-së në Beograd. Përveç kësaj, Paneli thekson me shqetësim mungesën e qartë të brengës që NJPZH e UNMIK-ut e tregoi tekankuesja lidhur me këtë çështje. Për shembull, në dosjen e NJPZH-së jepet informata se ""[n]ë një përpjekje për të qartësuar rrethanat e ngjarjes dhe marrjes së dokumentacionit relevant, [ankuesja]…i telefonoi UNMIK-ut në disa raste duke kërkuar

qartësime, dokumentet personale të burrit të saj, certifikatën e vdekjes, raportet e mjekësisë ligjore dhe trupin. Si rezultat, ajo pranoi… I.D. (Dokumentin e identifikimit) e transportit publik të burrit të saj të ndjerë dhe disa dokumente dhe gjithashtu një kërkesë që të ndalet së bezdisuri [zyrtarin S.]. Asaj gjithashtu i është thënë se marrja e trupit do të kushtonte shumë dhe, meqë ajo nuk kishte para për atë, ajo hoqi dorë" (shih § 30 më lart). Prandaj, Paneli konsideron se hetimi nuk ishte i hapur për ndonjë shqyrtim publik, siç kërkohet sipas nenit 2 të KEDNJ-së.

112. Në dritë të mungesave dhe mangësive të përshkruara më lart, Paneli konkludon që UNMIK-u dështoi të kryejë një hetim efektiv për vrasjen e z. Gjorgje Cvijanoviq. Prandaj, është bërë një shkelje e nenit 2 të KEDNJ-së, obligimi procedural.

V. KOMENTE DHE REKOMANDIME PËRFUNDIMTARE

113. Në dritën e gjetjeve të Panelit në këtë rast, Paneli mendon se është e nevojshme ndonjë formë e dëmshpërblimit.

114. Paneli thekson që zhdukjet e imponuara dhe ekzekutimet arbitrare përbëjnë shkelje serioze të të drejtave të njeriut, të cilat do të hetohen dhe ndiqen në të gjitha rrethanat. Paneli gjithashtu thekson që UNMIK-u si administrues territorial i Kosovës nga viti 1999 deri më 2008, kishte përgjegjësinë primare që t'i hetojë në mënyrë efektive dhe t'i ndjekë ata që ishin përgjegjës për vrasjet, rrëmbimet dhe zhdukjet në rrethana kërcënimi me jetë. Dështimi i tij për ta bërë këtë, paraqet shkelje të mëtejme serioze të të drejtave të viktimave dhe më të afërmve, në veçanti të së drejtës për ta ditur të vërtetën për çështjen.

115. Paneli thekson shqetësimet e PSSP-së që burimet joadekuate, veçanërisht në fillim të misionit të UNMIK-ut, e bënë të vështirë arritjen e përmbushjes së obligimeve të UNMIK-ut për të drejtat e njeriut.

116. Do të ishte normale që UNMIK-u t'i marrë masat e duhura me qëllim që t'i ndalë shkeljet e gjetura dhe t'i korrigjojë aq sa është e mundshme efektet nga kjo. Megjithatë, siç ka theksuar Paneli më lart (shih § 18), përgjegjësia e UNMIK-ut në lidhje me administrimin e drejtësisë në Kosovë përfundoi më 9 dhjetor 2008. Prandaj, UNMIK-u nuk është më në pozitë të marrë masa që do të kenë ndikim të drejtpërdrejtë në hetime që ende janë në zhvillim e sipër para EULEX-it apo autoriteteve lokale. Gjithashtu, pas shpalljes së pavarësisë nga Institucionet e Përkohshme të Vetëqeverisjes të Kosovës, më 17 shkurt 2008, dhe më pas hyrjes në fuqi të Kushtetutës së Kosovës më 15 qershor 2008, UNMIK-u ndaloi kryerjen e funksioneve ekzekutive në Kosovë, dhe ky fakt kufizoi aftësinë e tij për të siguruar korrigjim të plotë dhe efektiv të shkeljeve të kryera, siç kërkohet me parimet e vendosura në të drejtën ndërkombëtare për të drejtat e njeriut.

117. Paneli konsideron se kjo situatë faktike nuk e liron UNMIK-un nga obligimi i tij për t'i korrigjuar aq sa është e mundshme efektet e shkeljeve për të cilat është përgjegjës.

Për sa i përket ankueses dhe rastit Paneli konsideron se është e nevojshme që UNMIK-u:

- Në pajtim me praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut në situatat me juridiksion të kufizuar të shtetit (shih GJEDNJ [DHL], *Ilaşcu dhe të tjerët kundër Moldavisë dhe Rusisë*, nr. 48787/99, vendimi i gjykatës, 8 korrik 2004, *KEDNJ*, 2004-VII, § 333; GJEDNJ, *Al-Saadoon dhe Mufdhi kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 61498/08, vendimi i gjykatës, 2 mars 2010, § 171; GJEDNJ (DHL), *Catan dhe të tjerët kundër Moldavisë dhe Rusisë*, nr. 43370/04, 8252/05 dhe 18454/06, vendimi i gjykatës, 19 tetor 2012, § 109), duhet bërë përpjekje, me të gjitha mjetet në dispozicion të tij *vis-à-vis* autoriteteve kompetente të Kosovës, të marrë siguri që hetimet në lidhje me rastin në fjalë do të vazhdojnë në pajtueshmëri me kërkesat për një hetim efektiv siç parashihet me nenin 2, që rrethanat që kanë sjellë deri te vrasja e z. Gjorgje Cvijanoviq do të tregohen dhe që autorët do të sillen para drejtësisë. Ankuesja dhe/apo më të afërmit, do të informohen për veprimet e tilla dhe dokumentet relevante do t'u zbulohen atyre sipas nevojës;

- Të pranojë publikisht, brenda një kohe të arsyeshme, përgjegjësinë për sa i përket dështimit të UNMIK-ut që të hetojë në mënyrë adekuate vrasjen e z. Gjorgje Cvijanoviq dhe t'u kërkojë falje publike ankueses dhe familjes së saj për këtë;

- Të ndërmarrë hapa të duhur për pagesën e kompensimit adekuat për ankuesen, për dëmin e shkaktuar moral për shkak të dështimit të UNMIK-ut që të kryejë hetim efektiv.

Paneli gjithashtu e konsideron të nevojshme që UNMIK-u:

- Në pajtim me Rezolutën e Asamblesë së Përgjithshme të OKB-së mbi "Parimet Bazë dhe Udhëzimet mbi të Drejtën për Kompensim dhe Dëmshpërblim për Viktimat për arsye të Shkeljeve të Mëdha të së Drejtës Ndërkombëtare për të Drejtat e Njeriut dhe Shkeljeve Serioze të së Drejtës Ndërkombëtare Humanitare" (A/Rez/60/147, 21 mars 2006), të ndërmarrë hapa të nevojshëm, përmes organizmave të tjerë të afërt me OKB-në që veprojnë në Kosovë, organeve lokale dhe organizatave joqeveritare, për krijimin e një programi të plotë dhe gjithëpërfshirës dëmshpërblimi, duke përfshirë kthimin e kompensimit, rehabilitimin, përmbushjen dhe garancitë për mospërsëritje për viktimat nga të gjitha komunitetet që kanë qenë subjekt i shkeljeve serioze të të drejtave të njeriut, të cilat ndodhën si pasojë e drejtpërdrejtë e konfliktit të Kosovës dhe gjatë tij;

- Të ndërmarrë hapa të nevojshëm para organeve kompetente të Kombeve të Bashkuara, duke përfshirë Sekretarin e Përgjithshëm të OKB-së, që të ndajë burime adekuate njerëzore dhe financiare për të siguruar që standardet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut mbështeten në çdo kohë nga OKB-ja, duke përfshirë kohën kur kryhen funksione administrative dhe ekzekutive mbi një territor, dhe të sigurojë monitorim efektiv dhe të pavarur;

PËR KËTO ARSYE,

Paneli, unanimisht,

1. **KONSTATON SE KA PASUR SHKELJE TË OBLIGIMIT PROCEDURAL SIPAS NENIT 2 TË KONVENTËS EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT;**

2. **REKOMANDON QË UNMIK-u:**

   a. **T'U KËRKOJË AUTORITETEVE KOMPETENTE NË KOSOVË QË T'I NDËRMARRIN TË GJITHË HAPAT E MUNDSHËM ME QËLLIM TË SIGURIMIT QË HETIMI PENAL PËR VRASJEN E Z. GJORGJE CVIJANOVIQ DO TË VAZHDOJË NË PAJTIM ME NENIN 2 TË KEDNJ-së DHE QË AUTORËT TË SILLEN PARA DREJTËSISË;**

   b. **TË PRANOJË PUBLIKISHT PËRGJEGJËSINË PËR DËSHTIMIN E VET QË TË KRYEJË HETIM EFEKTIV PËR VRASJEN E Z. GJORGJE CVIJANOVIQ DHE T'I KËRKOJË FALJE PUBLIKE ANKUESES;**

   c. **TË NDËRMARRË HAPA TË DUHUR DREJT PAGESËS SË KOMPENSIMIT ADEKUAT ANKUESES PËR DËMIN MORAL NË LIDHJE ME GJETJEN E SHKELJEVE TË NENIT 2 TË KEDNJ-së;**

   d. **TË NDËRMARRË HAPA TË DUHUR PËR TË KRIJUAR NJË PROGRAM TË PLOTË DHE GJITHËPËRFSHIRËS DËMSHPËRBLIMI;**

   e. **TË NDËRMARRË HAPA TË DUHUR NË KOMBET E BASHKUARA SI NJË GARANCI PËR MOSPËRSËRITJE;**

   f. **TË MARRË MASA TË MENJËHERSHME DHE EFEKTIVE PËR T'I ZBATUAR REKOMANDIMET E PANELIT DHE TË INFORMOJË ANKUESEN DHE PANELIN RRETH ZHVILLIMEVE TË MËTEJME PËR KËTË RAST.**

Andrey Antonov
Zyrtar ekzekutiv

Marek Nowicki
Kryesues

Shtojca

SHKURTESAT DHE AKRONIMET

CCIU - Njësiti Qendror për Hetim Penal
CCPR - Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike
DOJ - Departamenti i Drejtësisë
DPPO – Zyra Prokurorisë Publike të Qarkut
ECHR – Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut
ECtHR- Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut
EU – Bashkimi Evropian
EULEX – Misioni i Bashkimit Evropian për Sundim të Ligjit në Kosovë
FRY – Republika Federale e Jugosllavisë
FYROM- ish-Republika Jugosllave e Maqedonisë
HRAP – Paneli Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut
HRC – Komiteti i Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Njeriut
HQ – Shtabi (Selia) i Përgjithshëm
IACtHR– Gjykata Ndër-Amerikane për të Drejtat e Njeriut
ICMP – Komisioni Ndërkombëtar për Personat e Zhdukur
ICRC – Komiteti Ndërkombëtar i Kryqit të Kuq
ICTY – Tribunali Ndërkombëtar për Krime të Luftës në ish-Jugosllavi
KFOR – Forca Ndërkombëtare e Sigurisë (zakonisht e njohur si Forca e Kosovës)
KLA – Ushtria Çlirimtare e Kosovës
MoU - Memorandum i mirëkuptimit
MPU – Njësiti për Persona të Zhdukur
NATO – Organizata e Traktatit të Atlantikut të Veriut
OMPF – Zyra për persona të zhdukur dhe mjekësi ligjore
OSCE – Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë
RIU – Njësiti Rajonal për Hetim
SIU – Njësiti për Hetime Speciale i Sigurimit të UNMIK-ut
SRSG – Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm
UN – Kombet e Bashkuara
UNHCR – Komisariati i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatë
UNMIK – Misioni i Administratës së Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë
VRIC – Komisioni për Gjetjen dhe Identifikimin e Viktimave
WCIU – Njësiti për Hetim të Krimeve të Luftës